
Vergaderjaar 2020–2021

---

35 570 IV

**Vaststelling van de begrotingsstaten van
Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar
2021**

Nr. 2

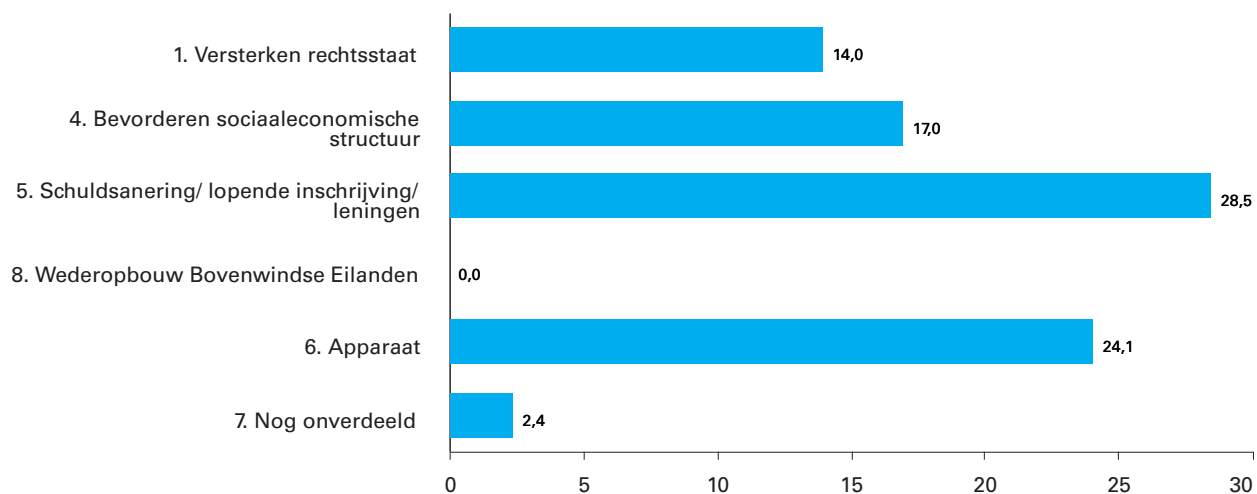
MEMORIE VAN TOELICHTING
Ontvangen 15 september 2020

INHOUDSOPGAVE

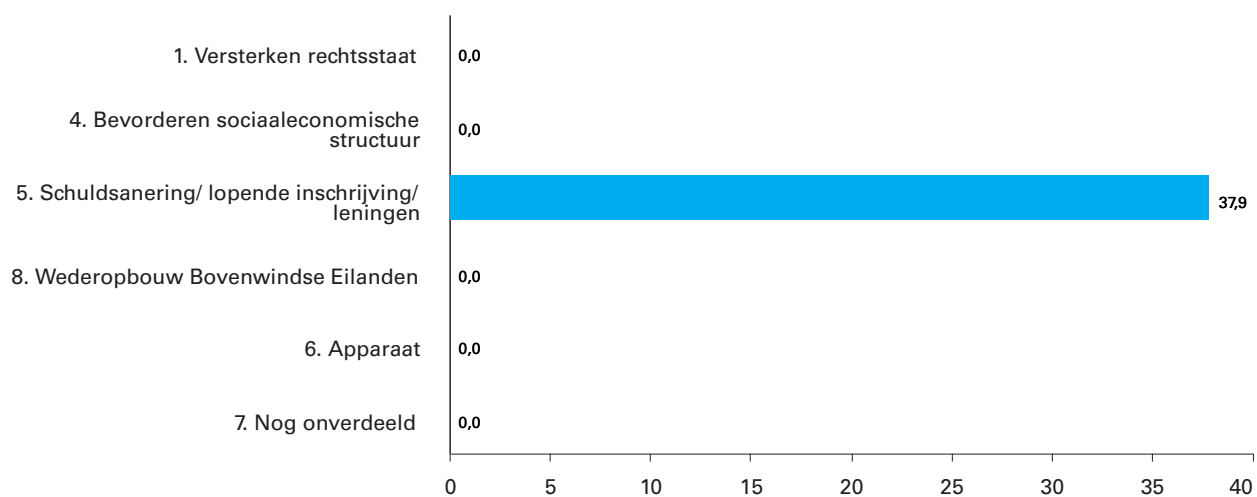
Geraamde uitgaven en ontvangsten	3
A. Artikelsgewijze toelichting bij het begrotingswetsvoorstel	4
B. Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen	5
1. Leeswijzer	5
2. Beleidsagenda	8
2.1 Beleidsprioriteiten	8
2.2 Belangrijkste beleidsmatige mutaties	15
2.3 Overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven	18
2.4 Strategische evaluatieagenda	18
2.5 Overzicht risicoregelingen	19
2.6 Implementatie van mensenrechtenverdragen	23
3. Beleidsartikelen Koninkrijksrelaties	24
3.1 Artikel 1. Versterken rechtsstaat	24
3.2 Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur	27
3.3 Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	33
3.4 Artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	36
4. Niet-beleidsartikelen Koninkrijksrelaties	38
4.1 Artikel 6. Apparaat	38
4.2 Artikel 7. Nog onverdeeld	39
5. Beleidsartikel BES-fonds	40
5.1 Artikel 1. BES-fonds	40
6. Bijlagen	42
Bijlage 1: Verdiepingsbijlage Koninkrijksrelaties	42
Bijlage 2: Verdiepingsbijlage BES-fonds	49
Bijlage 3: Moties en toezeggingen	51
Bijlage 4: Subsidieoverzicht	59
Bijlage 5: Evaluatie- en overig onderzoek	60
Bijlage 6: Rijksuitgaven Caribisch Nederland	61
Bijlage 7: Overzicht belasting- en premieontvangsten Caribisch Nederland	84
Bijlage 8: Overzicht eilandelijke inkomsten	85
Bijlage 9: Overzicht renteloze leningen Caribisch Nederland	87

GERAAMDE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN

Figuur 1 Geraamde uitgaven verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (x €1 mln.). Totaal € 85.946.000,-

Figuur 2 Geraamde ontvangsten verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (x €1 mln.). Totaal € 37.896.000,-

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL

Wetsartikel 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016](#) elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld.

In afwijking van het eerste lid is besloten de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties en de begrotingsstaat van het BES-fonds in één wet te laten vaststellen, op grond van [artikel 2.3, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2016](#).

Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaten voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

K.H. Ollongren

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELLEN

1. Leeswijzer

Algemeen

Voor u ligt de begroting 2021 voor Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H).

Groei paragraaf

- De begroting 2021 bouwt voort op de ontwikkeling van de begroting 2020. In deze begroting is een eerste uitwerking opgenomen van de Strategische Evaluatieagenda, in samenwerking met de rijksbrede operatie Inzicht in Kwaliteit. Doel hiervan is een verbeterd inzicht te verkrijgen in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid.
- De afdeling Advisering van de Raad van State (RvS) en het Interdepartementale beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties adviseerden om het inzicht in de totale [rijksuitgaven aan Caribisch Nederland \(bijlage 6\)](#) te vergroten. Het kabinet heeft deze aanbeveling overgenomen. Het jaarlijkse overzicht van rijksuitgaven Caribisch Nederland is dit jaar uitgebreid.
- In [bijlage 8 Overzicht eilandelijke inkomsten](#) zijn vanaf deze begroting voor de afgesloten boekjaren de *gerealiseerde* inkomsten weergegeven in plaats van de eerder door de eilanden *begrote* inkomsten, aangezien dit een beter inzicht geeft in de daadwerkelijke eilandelijke inkomsten.

Beleidsagenda

De beleidsagenda Koninkrijksrelaties geeft een overzicht van de hoofdlijnen van het beleid.

Het BES-fonds is een beleidsarm fonds en heeft daarom geen beleidsagenda. Via de vrije uitkeringen uit het BES-fonds ontvangen de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba middelen om de aan hen toebedeelde en deels wettelijke taken naar behoren uit te voeren, net zoals gemeenten middelen krijgen uit het gemeentefonds in Nederland. Het gaat hierbij om vrij besteedbare middelen. Het is - net als bij gemeenten - aan de lokale democratie om ambities te formuleren, aanvullende inkomsten te genereren en beleidskeuzes te maken. Het is aan de eilanden om verantwoording af te leggen over de via het BES-fonds verstrekte middelen.

De beleidsagenda voor Koninkrijksrelaties (IV) wordt afgesloten met vijf overzichten:

- belangrijkste beleidsmatige mutaties;
- overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven;
- strategische evaluatieagenda;
- overzicht risicoregelingen;
- implementatie mensenrechtenverdragen.

De beleidsartikelen

In de beleidsartikelen staan de beleidsinformatie en de financiële informatie over de voorgenomen uitgaven. De begroting Koninkrijksrelaties is opgebouwd uit vier beleidsartikelen:

- artikel 1 Versterken rechtsstaat;
- artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur;
- artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen;

- artikel 8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden.

De begroting van het BES-fonds kent één beleidsartikel:

- artikel 1 BES-fonds.

Een beleidsartikel is opgebouwd uit de volgende elementen:

- A. Algemene doelstelling;
- B. Rol en verantwoordelijkheid;
- C. Beleidswijzigingen;
- D. Tabel budgettaire gevolgen van beleid;
- E. Toelichting op de instrumenten.

De apparaatsuitgaven/-ontvangsten voor de uitvoering van het BES-fonds zijn opgenomen in de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Budgetflexibiliteit

De peildatum van de gepresenteerde budgetflexibiliteit (juridisch verplicht) is 1 januari 2021.

De niet-beleidsartikelen

De begroting Koninkrijksrelaties bevat twee niet-beleidsartikelen:

- artikel 6 Apparaat;
- artikel 7 Nog onverdeeld.

Een niet-beleidsartikel is opgebouwd uit de volgende elementen:

- A. Tabel budgettaire gevolgen van beleid;
- B. Toelichting op de instrumenten.

Bijlagen

De bijlagen 1 en 2 bevatten de verdiepingsbijlagen voor Koninkrijksrelaties en het BES-fonds. [Bijlage 3](#) is een overzicht van de moties en toezeggingen voor beide hoofdstukken.

Daarna volgt voor Koninkrijksrelaties een [overzicht subsidies \(bijlage 4\)](#), een [overzicht evaluatie- en overig onderzoek \(bijlage 5\)](#) en het [overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland \(bijlage 6\)](#).

Met betrekking tot het BES-fonds volgen het [overzicht belasting- en premie-ontvangsten Caribisch Nederland \(bijlage 7\)](#), het [overzicht eilandelijke inkomsten \(bijlage 8\)](#) en het [overzicht renteloze leningen Caribisch Nederland \(bijlage 9\)](#).

Het uitgangspunt is om in de verdiepingsbijlage de beleidsmatige en technische mutaties toe te lichten die groter zijn dan of gelijk zijn aan de ondergrens zoals deze in de Rijksbegrotingsvoorschriften 2020 (RBV 2020) is opgenomen, de zogenaamde staffel, te weten:

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV 2020

Begrotingsartikel	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € mln.)	Technische mutaties (ondergrens in € mln.)
1. Versterken rechtsstaat	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
4. Bevorderen sociaaleconomische structuur	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
6. Apparaat	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
7. Nog onverdeeld	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
1. BES-fonds	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.

2. Beleidsagenda

2.1 Beleidsprioriteiten

De impact van Covid-19 op het Caribische deel van het Koninkrijk

De problemen die er al waren in het Caribische deel van ons Koninkrijk (financiële tekorten, hoge werkloosheid, veel criminaliteit en armoede), zijn door de wereldwijde Covid-19 crisis toegenomen en daarmee ook voor iedereen zichtbaar geworden.

Het is duidelijk geworden dat de landen Curaçao, Aruba en Sint Maarten het niet alleen redden. Niet alleen op financieel-economisch gebied, maar ook als het gaat om bijvoorbeeld de voedselketen, de zorgcapaciteit of de logistieke dienstverlening in het gebied, is gebleken dat hulp van Nederland noodzakelijk is. De medische ondersteuning en voedselhulp is en wordt onvoorwaardelijk door Nederland ter beschikking gesteld. Met de voorwaarden die gesteld worden aan verdere liquiditeitssteun hebben de landen op het moment van schrijven nog niet ingestemd.

Covid-19 heeft niet alleen een grote invloed op de landen in het Caribische deel van ons Koninkrijk. Ook de openbare lichamen, Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES-eilanden), zijn hierdoor geraakt. Dit heeft zijn weerslag gehad op de (langdurige) programma's, projecten en afspraken die op deze eilanden lopen. Desondanks is en wordt getracht deze zoveel mogelijk doorgang te laten vinden. Zo zal er op Bonaire in het kader van het Bestuursakkoord Bonaire ook in 2021 verder gewerkt worden aan alle elf de uitvoeringsagenda's (Kamerstukken II 2018/19, [31568](#), nr. 207).

BES-eilanden: meer dan ooit onderdeel van Nederland

Tijdens de Covid-19 crisis is nog meer dan voorheen duidelijk geworden dat Bonaire, Sint Eustatius en Saba onderdeel uitmaken van Nederland. Dit betekent dat veel regels en maatregelen die voor Nederlandse gemeenten gelden, ook op de BES-eilanden van toepassing zijn. Zowel restricties als ondersteuning. De samenwerking met de verschillende departementen in Den Haag, die allen voor hun eigen taakgebied op het eiland verantwoordelijk zijn, is daarbij cruciaal. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) blijft daarin de spin in het web, die de verantwoordelijkheid heeft om vraagstukken te agenderen, de samenwerking te coördineren en waar nodig te faciliteren. De bestrijding van Covid-19 heeft grote gevolgen voor de samenleving en de economie van Caribisch Nederland (CN), onder meer vanwege het wegvallen van het toerisme. Deze coronaproblematiek komt bovenop reeds bestaande kwetsbaarheden op de eilanden op het gebied van de economische structuur, werkgelegenheid, infrastructuur en armoede. Kabinetsbreed is en blijft de ambitie dan ook om het sociale en economisch perspectief in Caribisch Nederland verder te verbeteren, zoals benoemd in het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' (Kamerstukken II, 2017/18, [34700](#), nr. 34). Om op korte termijn uitvoering te geven aan investeringsprojecten die bijdragen aan structurele versterking van de economieën van de openbare lichamen stelt het kabinet € 8 mln. ter beschikking. Er wordt een reservering gemaakt op de Aanvullende Post en de middelen worden vrijgegeven op voorwaarde van 50% cofinanciering van het beleidsverantwoordelijke departement.

Coördinerende verantwoordelijkheid bij eilandgerichte aanpak

De meerjarenakkoorden met Bonaire (Bestuursakkoord) en Saba (Saba Package) lopen in 2021 onverminderd door (Kamerstukken II 2018/19, [31568, nr. 207](#) en Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV, nr. 66](#)). De integrale aanpak die de akkoorden voorstaan draagt bij aan de samenwerking tussen de betrokken departementen en het lokale bestuur. De coördinerende rol van het Ministerie van BZK hierin is en blijft belangrijk. Het belang van die integrale aanpak, samenwerking en coördinatie wordt onderschreven door de aanbevelingen van de Afdeling advisering van de Raad van State en het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Koninkrijksrelaties. De uitwerking van de kabinetsreactie speelt daarmee ook een belangrijke rol voor de toekomstige onderlinge verhoudingen (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)). De kabinetsreactie wordt benaderd als een samenhangend programma met onderliggende trajecten/(deel)projecten onder aansturing van de Stuurgroep Caribisch Nederland. Het Ministerie van BZK is verantwoordelijk voor de algehele coördinatie. Binnen het programma zijn diverse werkgroepen ingericht, bestaande uit betrokken departementen, openbare lichamen en andere relevante stakeholders. Deze werkgroepen houden zich bezig met de uitwerking van de aanbevelingen op diverse terreinen, zoals de taakverdeling tussen het Rijk en de openbare lichamen, wetgeving, begroting en financiën en de publieke dienstverlening. Er wordt met alle betrokkenen hard gewerkt om eind 2020 enkele eerste adviezen op te leveren. Het streven is om dat in 2021 af te ronden, waarna kan worden gestart met het opstellen van de diverse uitvoeringsagenda's. Daarmee wordt tevens getracht een meerjarig commitment met alle drie de BES-eilanden te bereiken, waarmee het fundament onder de samenwerking nog duidelijker en steviger wordt.

Herstel van verhoudingen op Sint Eustatius

In 2018 werd door Nederland in het lokale bestuur op Sint Eustatius ingegrepen wegens grove taakverwaarlozing. Een regeringscommissaris voorziet sindsdien in het tijdelijk bestuur van Sint Eustatius. In 2021 wordt de weg naar het herstel van de normale verhoudingen op Sint Eustatius ingezet en zal de regeringscommissaris de taken van het bestuur zij aan zij met een eilandsraad met beperkte bevoegdheden gaan uitoefenen. De inzet blijft om de lokale democratie en het professioneel bestuur van het eiland zo snel en duurzaam mogelijk te herstellen. Er wordt doorgewerkt aan de infrastructuur, flora en fauna, maar ook aan de professionalisering van het openbaar lichaam waarbij de nadruk ligt op het bestendigen van de vernieuwde administratieve organisatie. Er worden belangrijke stappen gezet in het verbetertraject financieel beheer, gericht op een betrouwbare planning en control cyclus en een begroting die voldoet aan de eisen. Alles met het oog op het zo snel mogelijk verantwoord mogelijk maken van een nieuwe fase in het herstel van de volwaardige democratie.

Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht

In 2021 wordt gezien hoe reeds bestaande, succesvolle trainingen en trajecten die bijdragen aan de kwaliteit en uitvoeringskracht van ambtenaren en potentiële bestuurders op de eilanden, zoals het Talent Ontwikkel Programma (TOP) Bonaire, een structureel karakter kunnen krijgen. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan het advies van de Commissie van Wijzen in hun rapport 'Nabijheid of distantie, een wereld van verschil' omtrent Sint Eustatius, om een vorm van permanente educatie voor bestuurders en politici op te zetten (Kamerstukken II 2018/19, [31568, nr. 196](#)). De insteek hierbij is dat dit op den duur door het openbaar lichaam of

de markt overgenomen wordt. Bij dit traject wordt gekeken naar de behoefte van het openbaar bestuur op de eilanden zelf en samengewerkt met partners waarmee goede samenwerkingsverbanden bestaan.

Voor de drie landen is het verhogen van de kwaliteit van de publieke sector in zijn algemeenheid een belangrijk punt uit de hervormingspakketten die zijn opgesteld in het kader van liquiditeitssteun naar aanleiding van de Covid-19 crisis. De landen hebben op datum van schrijven nog niet ingestemd met de inhoud van de hervormingspakketten.

Financieel toezicht

De financiële situatie op Aruba, Curaçao en Sint Maarten is zorgelijk. Door de Covid-19 crisis is de situatie op alle drie de landen verder verslechterd. Het begrotingsbeleid vormt al jaren een uitdaging. Het College Aruba financieel toezicht (CAft) en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) adviseren de Rijksministerraad (RMR) over de overheidsfinanciën van de landen, gericht op het bewerkstelligen van een duurzame financiële overheidshuishouding. Het College financieel toezicht BES (Cft-BES) adviseert de Minister van BZK over de financiën van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Op het moment van schrijven hebben de landen nog niet ingestemd met de voorwaarden die Nederland stelt aan verdere liquiditeitssteun. De uiteindelijke besluiten op dit gebied zullen een grote impact hebben op de inzet en werkzaamheden gericht op het financieel beheer en toezicht van de landen.

Ook Bonaire heeft moeite met het implementeren van goed financieel beheer, onder andere veroorzaakt door frequente bestuurlijke wisselingen en het ontbreken van kwalitatieve en kwantitatieve capaciteit. Het op orde brengen van het financieel beheer op Bonaire is daarom opgenomen als één van de kernpunten in het Bestuursakkoord Bonaire, met als doel een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2021 (Kamerstukken II 2018/19, [31568, nr. 207](#)). De uitvoering van de verschillende projecten om het financieel beheer te verbeteren kent onvoldoende voortgang en leidt tot op heden niet tot zichtbare verbeteringen. Vanuit het Bestuursakkoord blijft het Ministerie van BZK waar nodig expertise aanbieden en heldere afspraken maken om alsnog tot verbetering te komen.

Het verbeteren van het financieel beheer op Sint Eustatius is meegenomen in de uitvoering van de Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius. De financiële situatie op Saba is op orde. Saba beschikt al vijf jaar achter elkaar over een goedkeurende accountantsverklaring.

Versterken van de rechtsstaat op Aruba, Curaçao en Sint Maarten

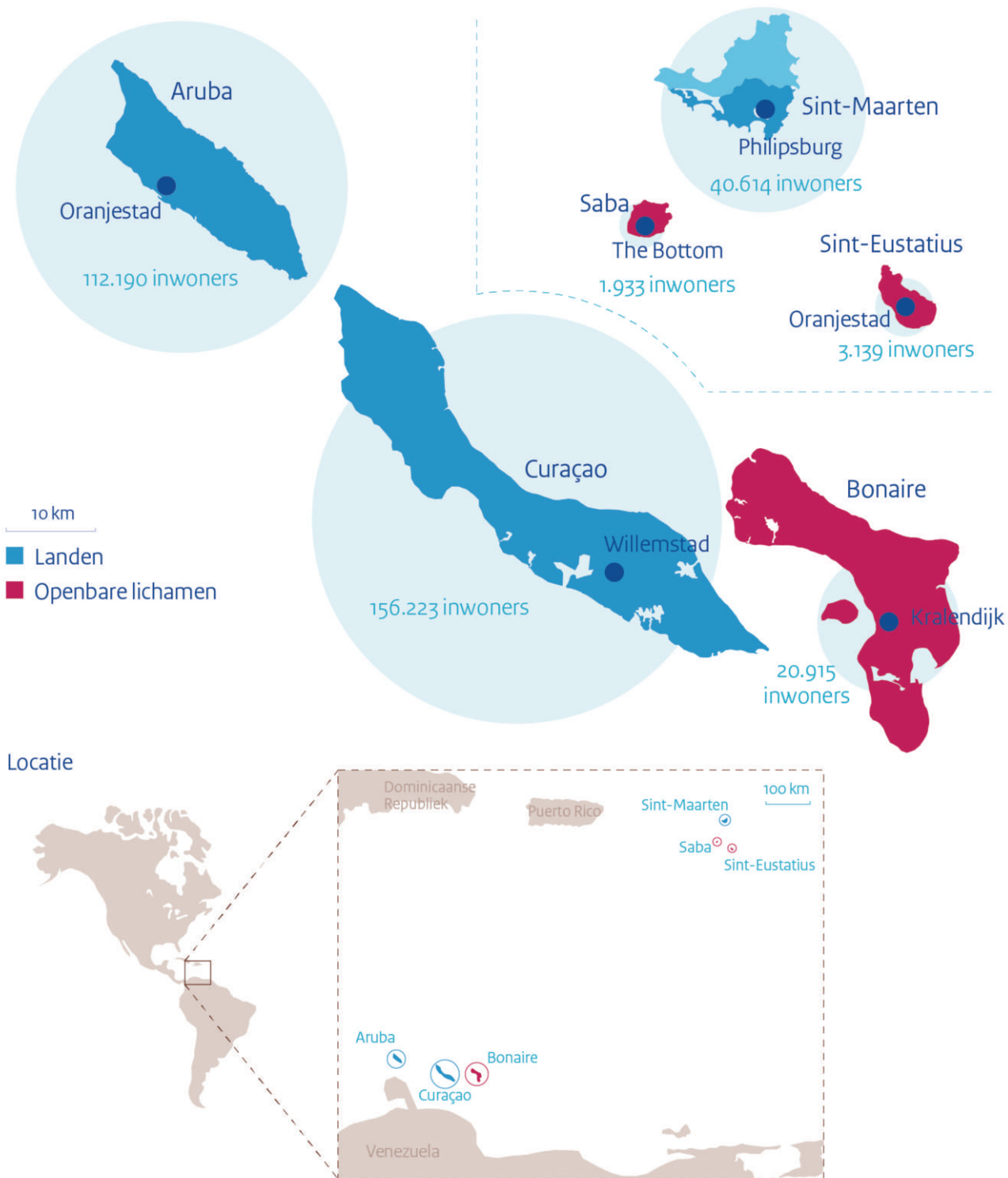
Een sterke rechtsstaat is een randvoorwaarde voor het bevorderen en borgen van goed bestuur. Terwijl rechtshandhaving en veiligheid aangelegenheden zijn van de autonome landen, ondersteunt Nederland Aruba, Curaçao en Sint Maarten hierbij. Het Ministerie van BZK werkt hierin nauw samen met de Ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Defensie.

Nu de afgelopen jaren is gebleken dat de aanpak van de bestrijding van ondermijning effectief is, wordt de projectmatige aanpak ter versterking van het Recherche Samenwerkingsteam (RST), de openbaar ministeries en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie gewijzigd naar een structurele versterking van deze diensten. Deze wijziging borgt een duurzame en effectieve bestrijding van ondermijning.

In 2020 is de [Samenwerkingsregeling Waarborging Plannen van Aanpak Landstaken Curaçao en Sint Maarten](#) met twee jaar verlengd, omdat de plannen van aanpak politie en detentiewezen op Sint Maarten nog niet zijn afgerond. Hoewel met de verlenging de Samenwerkingsregeling zal gelden tot 10 oktober 2022, streven Sint Maarten en Nederland naar afronding van de resterende plannen van aanpak zoveel eerder als mogelijk. De Samenwerkingsregeling heeft geen werking meer voor Curaçao.

Figuur 3 Staatskundige en geografische inrichting van het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden (inwoneraantallen per 01-01-2020, Sint Maarten per 01-01-2018)

Aruba, Curaçao en Sint-Maarten zijn landen binnen het Koninkrijk.
Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (BES-eilanden) zijn openbare lichamen.

Bron beeldmateriaal: Algemene Rekenkamer. Bron inwonersaantallen: CBS (Caribisch Nederland), CBS Aruba (Aruba), CBS Curaçao (Curaçao), STAT Sint Maarten (Sint Maarten).

Verlenen van hulp en bijstand

Mede door de Covid-19 crisis heeft de verbouwing en uitbreiding van de vreemdelingenbewaring op Curaçao vertraging opgelopen. Voor dit project heeft het kabinet in 2019 meerjarige middelen ter beschikking gesteld in het kader van de situatie in Venezuela. Deze worden nu doorgeschoven naar 2021 met het streven het project het eind van dit jaar af te ronden. Ook een deel van de diverse bijstandsprojecten in Aruba hebben mede door Covid-19 vertraging opgelopen en zullen in 2021 worden gerealiseerd.

Wederopbouw Sint Maarten

In 2017 trokken de orkanen Irma en Maria met verwoestende gevolgen over de Bovenwindse Eilanden. Met name het land Sint Maarten werd zwaar getroffen. Als autonoom land binnen het Koninkrijk is het zelf verantwoordelijk voor de wederopbouw. Nederland ondersteunt Sint Maarten financieel bij de wederopbouw, met de inzet van de Wereldbank (trustfund) en met technische assistentie. Het streven is om de laatste tranche van beschikbare middelen in 2021 beschikbaar te stellen aan het trustfund. Het trustfund zelf is actief tot eind 2025. In navolging van de gemaakte afspraken met Sint Maarten levert Nederland in 2021 voor de laatste keer een bijdrage aan de begroting van de Integriteitskamer Sint Maarten. Vanaf 2022 draagt Sint Maarten deze kosten geheel zelf.

Waar het accent bij de wederopbouw van Sint Maarten gelegd wordt in 2021, is deels afhankelijk van het verdere verloop van de Covid-19 crisis. Op een aantal speerpunten wordt onverminderd ingezet: de aanpak van de afvalproblematiek en het herstel van huizen, shelters en scholen. Daarnaast is de inzet om opgestarte projecten door te laten lopen, zoals het herstel van de luchthaventerminal en het ziekenhuis.

Overzicht coronamaatregelen

De afgelopen maanden zijn voor een belangrijk deel getekend door de coronacrisis. Het kabinet heeft diverse (nood)maatregelen genomen om de crisis het hoofd te bieden. Deze paragraaf geeft een overzicht van de maatregelen die op de begroting van Koninkrijksrelaties zijn genomen. Een uitgebreid overzicht is te vinden op www.rijksfinancien.nl/corona-visual.

Tabel 2 Coronamaatregelen op de begroting Koninkrijksrelaties (bedragen x € 1.000)

Maatregel	Bedrag 2020	Bedrag 2021	Bijbehorende brieven
Incidentele suppletoire begroting inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35443, nr. 1)	135.000	0	Noodpakket banen en economie (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 18) Financiële ondersteuning Caribische landen in verband met Covid-19 (Kamerstukken I 2019/20, 35443, nr. A) Extra maatregelen Koninkrijk i.v.m. COVID-19 (Kamerstukken I 2019/20, 35443, nr. A)
2e incidentele suppletoire begroting inzake voedselhulp en liquiditeitssteun aan het Caribisch deel van het Koninkrijk (Kamerstukken II 2019/20, 35459, nr. 1)	51.200	0	Noodpakket banen en economie (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 25) Financiële ondersteuning Aruba en Sint Maarten in verband met Covid-19 (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 34)
3e incidentele suppletoire begroting inzake liquiditeitssteun 2e tranche voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35474, nr. 1)	185.150	0	Besluitvorming rijksministerraad 15 mei betreffende financiële ondersteuning Caribische landen in verband met Covid-19 (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 37) Resultaten Rijksministerraad 15 mei betreffende financiële ondersteuning Curaçao en Sint Maarten in verband met Covid-19 (Kamerstukken II, 2019/20, 35420, nr. 75) Noodpakket banen en economie (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 76)
4e incidentele suppletoire begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland	28.616	0	Besluitvorming Rijksministerraad 10 juli j. inzake (financiële) ondersteuning aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten (kenmerk: 2020-0000418140) Steun- en herstellpakket
Extra middelen voor het BES-fonds in verband met Covid-19 (1e suppletoire begroting, Kamerstukken II, 2019/20, 35450, nr.1)	1.000	0	Noodpakket banen en economie: Economische steunmaatregelen voor Caribisch Nederland (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 25)
Extra middelen voor het BES-fonds in verband met Covid-19 (4e incidentele suppletoire begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland)	4.783	0	Steun- en herstellpakket
Extra middelen voor het BES-fonds in verband met Covid-19 (Ontwerpbegroting 2021)	1.333	0	Noodpakket banen en economie (Kamerstukken I 2019/20, 35420, nr. 81)
totaal	407.082	0	

De landen Aruba, Sint Maarten en Curaçao hebben op grond van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) een beroep gedaan op de solidariteit binnen het Koninkrijk. De Rijksministerraad (RMR) heeft op basis van de adviezen van het College Aruba financieel toezicht (CAft) en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) meermaals besloten om liquiditeitssteun beschikbaar te stellen, die ten goede moeten komen aan dat deel van de bevolking dat het zwaarst getroffen wordt.

Door het wegvallen van het toerisme en de lockdowns zijn daarnaast de inkomsten van veel burgers in het Caribisch deel van het Koninkrijk weggevallen. Het kabinet heeft daarom besloten om middelen ter beschikking te stellen om de kwetsbare groepen in het Caribisch deel van het Koninkrijk te kunnen voorzien van voedselpakketten en hygiëneproducten.

2.2 Belangrijkste beleidsmatige mutaties

Uitgaven Koninkrijksrelaties

Tabel 3 Belangrijkste beleidsmatige uitgaven mutaties ten opzichte van vorig jaar (bedragen x € 1.000)							
	Art.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020 (inclusief NvW)		83.279	81.011	77.686	77.685	94.314	-
Stand vastgestelde begroting 2020 (na 1e ISB)		218.279	81.011	77.686	77.685	94.314	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020		35.543	1.808	1.733	1.733	1.723	-
Mutatie 2e, 3e en 4e incidentele suppletoire begroting 2020		264.966	0	0	0	0	-
Extrapolatie		-	-	-	-	-	96.037
Belangrijkste mutaties							
1) Recherche Samenwerkingsteam (RST)	1	0	0	12.000	12.000	12.000	12.000
2) Kasschuif subsidie Rode Kruis	4.1	- 1.600	1.600	0	0	0	0
3) Kasschuif vreemdelingenbewaring	4.1	- 1.741	1.741	0	0	0	0
4) Middelen Integrale aanpak Caribisch Nederland	4.2	- 1.220	- 1.220	- 1.104	- 1.104	- 1.104	- 1.104
5) Regio Envelop Caribisch Nederland	4.2	1.000	2.500	0	0	0	0
6) Wisselkoers leningen	5.2	1.108	6.698	0	0	0	0
7) Wisselkoers BES-fonds	7	- 4.823	- 12.145	0	0	0	0
8) Kasschuif wisselkoers	7	- 3.999	3.999	0	0	0	0
Overige mutaties		- 1.341	- 46	- 40	- 40	- 40	- 40
Stand ontwerpbegroting 2021		506.172	85.946	90.275	90.274	106.893	106.893

Toelichting

1. Recherchesamenwerkingsteam (RST)

Nu de aanpak voor de bestrijding van ondermijning effectief is gebleken, wordt de projectmatige aanpak gewijzigd naar een structurele versterking van het RST, de openbaar ministeries en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie. De wijziging van een projectmatige inzet naar een structurele versterking zorgt middels een brede en integrale aanpak voor een duurzame bestrijding van ondermijning.

2. Kasschuif subsidie Rode Kruis

Dit betreft een kasschuif. De subsidie (totaal € 16,0 mln.) aan het Rode Kruis ten behoeve van de noodpakketten op Aruba, Curaçao en Sint Maarten wordt voor 90% in 2020 als voorschot uitbetaald. De resterende 10% wordt in 2021 uitbetaald bij vaststelling van de subsidie.

3. Kasschuif vreemdelingenbewaring

Curaçao en Aruba zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de projecten in het kader van de vreemdelingenbewaring. Op basis van een advies van de Dienst Justitiele Inrichting (DJI) aan Curaçao zijn bestaande bouwplannen voor de vreemdelingenbewaring bij het Sentro di Detenshon i Korekshon Korsou (SDKK) eind 2019 verder uitgewerkt en aangepast. Het nieuwe programma van eisen is in januari 2020 opgesteld door Curaçao. Dit heeft tot een aangepaste planning geleid, waardoor het overgrote gedeelte van de uitgaven in 2021 zal plaatsvinden. Wegens lock down maatregelen op Curaçao en Aruba hebben een aantal van de werkzaamheden tussen

maart en mei 2020 stil gelegen. Nederland heeft afspraken gemaakt met Curaçao en Aruba over de besteding van middelen. Een kasschuif blijft het voor Nederland mogelijk maken erop toe te zien dat Curaçao en Aruba ook in 2021 de gemaakte afspraken nakomen.

4. Middelen Integrale aanpak Caribisch Nederland

Het tijdelijk besluit integrale projecten BES is geëindigd op 31 december 2019. De Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) hebben met elkaar afgesproken dat dit besluit niet wordt verlengd, op voorwaarde dat de middelen ingezet worden om lopende trajecten duurzaam te borgen. De structurele middelen die op de begroting van Koninkrijksrelaties stonden worden teruggeboekt naar SZW en VWS.

5. Regio Envelop Caribisch Nederland

Begin 2020 heeft het kabinet in de tweede tranche totaal € 20,0 mln. uit de Regio Envelop beschikbaar gesteld voor Caribisch Nederland (Kamerstukken II 2019/20, [29697, nr. 82](#)). Het betreft hier middelen voor het project Versterking Governance.

6. Wisselkoers leningen

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro zijn er meerontvangsten op de rente over de uitstaande leningen. Deze wisselkoersmeevaller wordt toegevoegd aan de wisselkoersreserve op artikel 7 van deze begroting.

7. Wisselkoers BES-fonds

Een budget van € 4,8 mln. in 2020 en € 12,1 mln. in 2021 wordt overgeheveld naar de begroting van het BES-fonds ter compensatie van wisselkoersverschillen.

8. Kasschuif wisselkoers

Om ook de wisselkoers voor de begroting van het BES-fonds in 2021 te kunnen compenseren, vindt er een kasschuif van € 4,0 mln. plaats.

Ontvangsten Koninkrijksrelaties

Tabel 4 Belangrijkste beleidsmatige ontvangsten mutaties ten opzichte van vorig jaar (bedragen x € 1.000)							
	Art.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020 (inclusief NvW)		38.516	31.198	31.133	31.068	30.950	-
Stand vastgestelde begroting 2020 (na 1e ISB)		38.516	31.198	31.133	31.068	30.950	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020		0	0	0	0	0	-
Mutatie 2e, 3e en 4e incidentele suppletoire begroting 2020		0	0	0	0	0	-
Extrapolatie		-	-	-	-	-	30.950
Belangrijkste mutaties							
1) Wisselkoers leningen	5.2	1.108	6.698	0	0	0	0
Overige mutaties		0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021		39.624	37.896	31.133	31.068	30.950	30.950

Toelichting

1. Wisselkoers leningen

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro zijn er meerontvangsten op de rente over de uitstaande leningen. Deze wisselkoersmeevaller wordt toegevoegd aan de wisselkoersreserve op artikel 7 van deze begroting.

Uitgaven BES-fonds

Tabel 5 Belangrijkste beleidsmatige uitgaven mutaties ten opzichte van vorig jaar (bedragen x € 1.000)							
	Art.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020 (inclusief NvW)		41.875	34.230	34.342	34.343	34.343	-
Stand ontwerpbegroting 2020 (na ISB)		-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020		2.175	1.026	1.029	1.029	1.029	-
Mutatie 4e incidentele suppletoire begroting		4783	0	0	0	0	-
Extrapolatie		-	-	-	-	-	35.372
Belangrijkste mutaties							
1) Wisselkoers BES-fonds	1	4.823	12.145	0	0	0	0
2) Extra middelen Covid-19	1	1.333	0	0	0	0	0
Overige mutaties		0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021		54.989	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372

Toelichting

1. Wisselkoers BES-fonds

De vrije uitkering van het BES-fonds is vastgelegd in dollars. Door de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro is er sprake van een wisselkoerstegenvaller. Deze wordt gedekt vanuit de wisselkoersreserve op artikel 7 van de begroting van Koninkrijksrelaties.

2. Extra middelen Covid-19

Naar aanleiding van de maatregelen van het kabinet in verband met Covid-19 is afgesproken dat er extra middelen naar de openbare lichamen gaan voor eilandelijk beleid. Het gaat om vrij besteedbare middelen.

Ontvangsten BES-fonds

Tabel 6 Belangrijkste beleidsmatige ontvangsten mutaties ten opzichte van vorig jaar (bedragen x € 1.000)							
	Art.	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020 (inclusief NvW)		41.875	34.230	34.342	34.343	34.343	-
Stand ontwerpbegroting 2020 (na ISB)		-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020		2.175	1.026	1.029	1.029	1.029	-
Extrapolatie		-	-	-	-	-	35.372
Belangrijkste mutaties							
1) Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba	1	10.939	12.145	0	0	0	0
Overige mutaties		0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021		54.989	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372

Toelichting

1. Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Op basis van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba \(FinBES\)](#) dienen de uitgaven en ontvangsten over ieder uitkeringsjaar voor het BES-fonds gelijk te zijn. Ten behoeve van de dekking van deze uitgaven is een post ontvangsten geraamd. De voeding van het BES-fonds is direct afkomstig uit de belastingontvangsten van het Rijk.

2.3 Overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven

Tabel 7 Overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven en bestemming (bedragen x €1.000)			
Art. Naam artikel (totale uitgaven artikel)	Juridisch verplichte uitgaven	Niet-juridische verplichte uitgaven	Bestemming van de niet-juridisch verplichte uitgaven
1 Versterken rechtsstaat (13.956)	13.956 (100%)	0 (0%)	
4 Bevorderen sociaaleconomische structuur (14.459)	9.284 (54,7%)	7.675 (45,3%)	<ul style="list-style-type: none"> - Subsidies (regelingen) (270) - Opdrachten Caribisch Nederland (1.314) - Opdrachten landen (1.214) - Bijdragen aan medeoverheden versterken bestuurs- en uitvoeringskracht (3.000) - Bijdragen aan medeoverheden bijdragen aan landen (1.741) - Bijdragen aan (inter-)nationale organisaties (136)
5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen (28.517)	28.517 (100%)	0 (0%)	
8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden (0)	0 (0%)	0 (0%)	
Totaal aan niet-juridisch verplichte uitgaven		7.675	

2.4 Strategische evaluatieagenda

In lijn met de derde voortgangsrapportage Inzicht in Kwaliteit (Kamerstukken II 2019/20, [31865, nr. 168](#)) worden in de begroting van 2021 stappen gezet richting een strategische evaluatieagenda (SEA).

De begroting van 2021 is een overgangsjaar waarin nadere invulling wordt gegeven aan de SEA. Dat leidt ertoe dat in plaats van de meerjarenplanning beleidsdoorlichtingen hier de strategische evaluatieagenda wordt getoond. Het onderstaande overzicht strategische onderzoeken biedt inzicht in en toelichting bij een selectie van strategische onderzoeken in aansluiting op de beleidsprioriteiten van Koninkrijksrelaties in 2021. Het volledige overzicht 'Evaluatie- en overig onderzoek', inclusief de geplande beleidsdoorlichtingen, is te vinden in [bijlage 5](#).

Tabel 8 Overzicht strategische onderzoeken

Artikel	Strategische onderzoeken	Afronding
1. Versterking rechtsstaat	Beleidsdoorlichting Versterken rechtsstaat	2022
4. Bevorderen sociaaleconomische structuur	Beleidsdoorlichting Bevorderen sociaaleconomische structuur	2023
5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	Beleidsdoorlichting Schuldsanering, lopende inschrijving en leningen	2023
8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	Beleidsdoorlichting Noodhulp en Wederopbouw 2021 Bovenwindse Eilanden	

Toelichting

Beleidsdoorlichting Noodhulp en Wederopbouw Bovenwindse Eilanden

In september 2017 verwoestte de orkaan Irma de Bovenwindse Eilanden Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius. Nederland reageerde hierop door noodhulp te verstrekken aan de eilanden en vervolgens hulp bij de wederopbouw van de eilanden. Hiervoor is [artikel 8](#) aan de begroting van Koninkrijksrelaties toegevoegd. In de begroting voor het jaar 2019 en 2020 is opgenomen dat BZK in 2020 start met een beleidsdoorlichting van artikel 8. De beleidsdoorlichting zal starten in 2020 en in 2021 aan de Kamer aangeboden worden.

De doelstelling van deze beleidsdoorlichting is tweeledig. Enerzijds zal een zo volledig mogelijk beeld gegeven worden van de doeltreffendheid en doelmatigheid van reeds gedane bestedingen voor de wederopbouw van de bovenwindse eilanden. Anderzijds zal een beeld geschetst worden van de doeltreffendheid en doelmatigheid van de structuur die is opgetuigd rond de noodhulp en de wederopbouw van de bovenwindse eilanden, in theorie en praktijk.

2.5 Overzicht risicoregelingen

Tabel 9 Overzicht verstrekte garanties (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	Uitstaande garanties 2019	Geraamd te verlenen 2020	Geraamd te vervallen 2020	Uitstaande garanties 2020	Geraamd te verlenen 2021	Geraamd te vervallen 2021	Uitstaande garanties 2021	Garantieplafond	Totaal plafond
Artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	9e Europees Ontwikkelingsfonds verlenging	1.876	0	0	1.876	0	0	1.876	0	1.876
	Totaal	1.876	0	0	1.876	0	0	1.876	0	1.876

Toelichting

Voorschotten 9e Europees Ontwikkelingsfonds (EOF)

Doel en werking garantieregeling

De garantstelling is op verzoek van de Europese Commissie in het kader van het Europees Ontwikkelingsfonds verstrekt door Nederland. De Europese Commissie verlangt, bij projecten van de lidstaten niet vallend binnen de Europese grenzen, een garantstelling voor individuele landen en gebieden overzee (LGO's). De garantstelling betreft het Bonaire riolerings- en waterzuiveringsprogramma. Het programma ondervindt vertraging door een arbitragezaak. De garantie liep oorspronkelijk in juni 2019 af en is verlengd tot juni 2022.

Beheersing risico's

Nederland volgt, samen met Bonaire, de uitvoering van het programma nauwlettend en heeft in 2019 een aanvullend bedrag van € 2 mln. (€ 1 mln. van het Ministerie van BZK en € 1 mln. van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) ter beschikking gesteld om het project tot een goed einde te brengen.

Premiestelling en kostendekkendheid

Voor deze garantie is geen begrotingsreserve aanwezig en wordt geen premie afgedragen als vergoeding voor de afgegeven garantie.

Tabel 10 Overzicht verstrekte leningen per 1 juli 2020 (bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	Uitstaande lening in andere valuta	Uitstaande lening in € ¹	Looptijd lening
Totaal verstrekte leningen			1.637.512	
Artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen			1.598.933	
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,5%	81.979	32.690	10 jaar (2010-2020)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,75%	139.735	55.720	15 jaar (2010-2025)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,875	370.000	147.539	20 jaar (2010-2030)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 3,0%	474.900	189.369	25 jaar (2010-2035)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 3,125%	582.391	232.231	30 jaar (2010-2040)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,75%	62.604	25.226	30 jaar (2013-2043)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,45%	247.036	103.186	30 jaar (2014-2044)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,6%	212.727	108.084	30 jaar (2015-2045)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,62%	33.296	17.997	30 jaar (2015-2045)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,0%	59.050	29.702	30 jaar (2016-2046)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,24%	60.000	28.448	30 jaar (2017-2047)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 0,92%	69.100	34.167	30 jaar (2019-2049)
	Liquiditeitslening Curaçao 0,00%	177.000	90.331	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Curaçao 0,00%	141.000	72.732	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Curaçao 0,00%	63.000	31.286	2 jaar (2020-2022)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,5%	49.875	19.992	10 jaar (2010-2020)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,625%	73.500	29.461	15 jaar (2010-2025)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,75 %	78.571	31.494	20 jaar (2010-2030)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,875%	50.000	20.042	25 jaar (2010-2035)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 3,0%	50.000	20.042	30 jaar (2010-2040)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,25%	58.652	24.765	15 jaar (2014-2029)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,375%	44.818	18.739	20 jaar (2014-2034)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,45%	39.526	14.931	30 jaar (2014-2044)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 1,8%	25.226	13.388	30 jaar (2014-2044)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,83%	18.811	8.895	25 jaar (2017-2032)

Artikel	Omschrijving	Uitstaande lening in andere valuta	Uitstaande lening in € ¹	Looptijd lening
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,74%	32.900	16.459	30 jaar (2019-2049)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,5%	20.800	10.606	7 jaar (2016-2023)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	50.200	25.622	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	20.000	10.269	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	24.000	12.380	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	19.300	9.208	2 jaar (2020-2022)
	Lening Ontwikkelingsbank Nederlandse Antillen	–	1.341	29 jaar (2001-2030)
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	763	30 jaar (1991-2021)
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	1.256	30 jaar (1992-2022)
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	953	30 jaar (1993-2023)
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	453	30 jaar (1994-2024)
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	85	30 jaar (1995-2025)
	Water en Energiebedrijf Aruba 2,5%	9.199	4.416	30 jaar (1995-2025)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	42.800	21.624	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	49.400	25.444	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	63.900	33.071	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	49.400	24.525	2 jaar (2020-2022)
Artikel 8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden			38.579	
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0,0%	ANG 50.000	22.790	30 jaar (2018-2048)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0,0%	ANG 32.600	15.789	30 jaar (2018-2048)

1 In de begroting 2020 is abusievelijk gebruik gemaakt van de marktwaarde in 2019.

Toelichting

De leningen aan de landen worden meestal afgesloten in Antilliaanse gulden (ANG) of Arubaanse florin (AWG) en vastgelegd in de begroting in euro's (€). Deze vastlegging gebeurt op basis van de geldende koers op het moment van aangaan van de lening (historische waarde). De aan Caribisch Nederland verstrekte renteloze leningen in dollars (USD) zijn in bijlage 9 te vinden.

De huidige stand van de leningen afgesloten in voorgaande boekjaren zijn geactualiseerd tot 24 augustus 2020. De in 2020 afgesloten leningen zijn opgesteld op basis van de vastgestelde euro-dollar begrotingskoers voor 2020 (€ 1,12). De wisselkoerseffecten worden gecorrigeerd per jaarverslag.

Artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

Leningen lopende inschrijving Curaçao en Sint Maarten

Om ervoor te kunnen zorgen dat Curaçao en Sint Maarten een gezonde financiële huishouding kunnen voeren, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de landen voorop blijft staan, zijn afspraken gemaakt tussen deze landen en Nederland. Deze afspraken zijn geformaliseerd in de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#) en betreffen een deugdelijk begrotingsbeleid, het op orde brengen van het financieel beheer en een effectief financieel toezicht ter voorkoming van nieuwe opbouw van schulden. Daarnaast is afgesproken dat Nederland een lopende inschrijving aanbiedt voor leningen aan Curaçao en Sint Maarten, tegen het actuele rendement op staatsleningen van de desbetreffende looptijd. Het merendeel van de leningen zijn zogenaamde «bulletleningen» met aflossing ineens aan het einde van de looptijd.

De lopende inschrijving Sint Maarten van 2019 is een lening voor 30 jaar, die aan Sint Maarten verstrekt is om de liquiditeitspositie van Sint Maarten te versterken. Deze positie was ernstig verzwakt na de orkaan Irma. Dit is een uitzondering op de regel dat van de lopende inschrijving alleen gebruik gemaakt mag worden voor de kapitaaldienst en bij een sluitende begroting ([art. 25 Rft](#)). Vanwege het afwijkende risicoprofiel van deze lening wordt op de Aanvullende Post (bij de middelen gereserveerd voor de wederopbouw van Sint Maarten) een begrotingsreserve aangehouden van 3% van de uitstaande lening.

Het Ministerie van Financiën voert het beheer over deze leningen, de belasting vindt plaats op hoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV).

Liquiditeitsleningen Curaçao en Sint Maarten

Curaçao en Sint Maarten hebben in verband met de covid-19 in 2020 verschillende liquiditeitsleningen ontvangen. Deze liquiditeitsleningen van Curaçao en Sint Maarten lopen tot en met 2022 en hebben een rentepercentage van 0,00%. Aan de liquiditeitsleningen zijn verschillende voorwaarden verbonden. Conform het advies van het Cft bestaat de mogelijkheid om de in 2020 verstrekte liquiditeitssteun aan Curaçao en Sint Maarten in 2022 te herfinancieren. Een overzicht van alle noodmaatregelen in het kader van Covid-19 is bij [Beleidsprioriteiten](#) te vinden.

Lening OBNA

Dit betreft een vordering op de Ontwikkelingsbank van de Nederlandse Antillen (OBNA) vanwege middelen die destijds ter beschikking zijn gesteld voor het bevorderen van de economie op de Nederlandse Antillen.

Leningen Aruba

Maatregel Tussenbalans

In het kader van de Maatregel Tussenbalans zijn met ingang van 1991 begrotingsleningen verstrekt aan Aruba ter financiering van projecten, waarvan een bepaald rendement verwacht mag worden. De leningen hebben een looptijd van 30 jaar, waarvan de eerste acht jaar aflossingsvrij waren. Nu wordt jaarlijks conform afspraken afgelost. Het jaarlijkse rentepercentage is 2,5%. In 2025 zullen de laatste aflossingen plaatsvinden.

Water- en Energiebedrijf Aruba

Het betreft een begrotingslening uit 1995 ten behoeve van het Water- en Energiebedrijf NV gevestigd te Aruba. De lening is verstrekt voor het aldaar verrichten van een groot aantal investeringen voor de renovatie en uitbreiding van het Water- en Energiebedrijf. De lening heeft een looptijd tot 30 juni 2026, waarvan de eerste acht jaar aflossingsvrij waren. Nu wordt jaarlijks conform afspraken afgelost. Het jaarlijkse rentepercentage is 2,5%.

Liquiditeitsleningen Aruba

Aruba heeft in 2020 om bijstand gevraagd op grond van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) om de gevolgen van het coronavirus op te kunnen vangen. De liquiditeitsleningen hebben een looptijd tot en met 2022 en een rentepercentage van 0,00%. Aan de liquiditeitsleningen zijn verschillende voorwaarden verbonden. Conform het advies van het CAft bestaat de mogelijkheid om de in 2020 verstrekte liquiditeitssteun aan Curaçao en Sint Maarten in 2022 te herfinancieren. Een overzicht van alle noodmaatregelen in het kader van Covid-19 is bij [Beleidsprioriteiten](#) terug te vinden.

Artikel 8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden

Liquiditeitsleningen Sint Maarten

In 2018 zijn twee 30-jarige renteloze leningen aan Sint Maarten verstrekt om de liquiditeitspositie van het land te verstevigen na de schade van orkaan Irma. De eerste vijf jaar zijn aflossingsvrij, daarna wordt jaarlijks afgelost.

2.6 Implementatie van mensenrechtenverdragen

Op aanbeveling van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) informeert de regering jaarlijks de Staten-Generaal in de memorie van toelichting op de begroting Koninkrijksrelaties over de stand van zaken rond de implementatie van mensenrechtenverdragen in het Caribische deel van het Koninkrijk (Kamerstukken II 2018/19, [33826](#), nr. 29). In het afgelopen begrotingsjaar zijn voor (ei)landen in dit gedeelte van het Koninkrijk geen verdragen met een dergelijk karakter bekrachtigd. Ook zijn geen implementatieplannen tot stand gekomen met betrekking tot mensenrechtenverdragen in deze gebieden. In navolging van een aanbeveling van de AIV is recentelijk wel besloten tot de instelling van een periodiek overleg tussen de vier landen van het Koninkrijk, waarin de implementatie van mensenrechtenverdragen centraal zal staan. Dit overleg zal worden ingebed in het Ambtelijk Wetgevingsoverleg Koninkrijksrelaties (AWOK) en bekendstaan als de subcommissie mensenrechtenverdragen. De eerste bijeenkomst van deze subcommissie was voorzien op 15 april 2020. In verband met de Covid-crisis – en het beslag dat deze crisis op het overheidsapparaat van met name Aruba, Curaçao en Sint Maarten legt – is in gezamenlijk overleg besloten deze bijeenkomst tot nader order uit te stellen.

3. Beleidsartikelen Koninkrijksrelaties

3.1 Artikel 1. Versterken rechtsstaat

A. Algemene doelstelling

Het bevorderen van goed bestuur door een bijdrage te leveren aan het versterken van de rechtsstaat van de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit krijgt vorm door samenwerking op het gebied van veiligheid, rechtshandhaving en grensbewaking en ondersteuning van de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor:

Stimuleren

Rechtshandhaving en veiligheid zijn aangelegenheden van de landen van het Koninkrijk. De minister is verantwoordelijk voor het stimuleren van de versterking van de rechtsstaat in Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit doet de minister door de landen te ondersteunen en invulling en uitvoering te geven aan samenwerkingsregelingen en rijks wetten. Daarbij werkt de minister nauw samen met de betrokken bewindspersonen van Justitie en Veiligheid en van Defensie die de operationele capaciteit voor de ondersteuning en versterking leveren.

Deze ondersteuning komt voort uit artikel [36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) waarin is bepaald dat de landen binnen het Koninkrijk elkaar hulp en bijstand verlenen, en komt tot stand door het treffen van onderlinge regelingen op grond van [artikel 38, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#).

C. Beleidswijzigingen

Nu de aanpak voor de bestrijding van ondermijning effectief is gebleken, wordt de projectmatige aanpak gewijzigd naar een structurele versterking van het Recherche Samenwerkingsteam (RST), de openbaar ministeries en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie. Zij zetten sinds 2016 met een gemeenschappelijke aanpak in op bestrijding van ondermijning in Sint Maarten en (deels ook) op Curaçao. Deze projectmatige inzet was in 2018 verlengd tot en met 2021. De wijziging van een projectmatige inzet naar een structurele versterking zorgt middels een brede en integrale aanpak voor een duurzame bestrijding van ondermijning.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 11 Budgettaire gevolgen van beleid, artikel 1 Versterken rechtsstaat (bedragen x € 1.000)							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Verplichtingen	40.107	12.675	13.956	23.145	23.145	40.752	40.752
Uitgaven	40.422	12.675	13.956	23.145	23.145	40.752	40.752
<i>waarvan juridisch verplicht</i>			100,0%				
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	29.456	826	0	0	0	0	0
Recherchecapaciteit (Nationale Politie)	29.456	826	0	0	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	15	0	0	0	0	0	0
Overige bijstand aan de landen	15	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	10.951	11.849	13.956	23.145	23.145	40.752	40.752
Grensbewaking (Defensie)	6.209	6.339	6.339	6.339	6.339	6.339	6.339
Recherchecapaciteit (JenV)	0	0	0	9.500	9.500	27.106	27.106
Rechterlijke macht (JenV)	4.742	5.510	7.617	7.306	7.306	7.307	7.307
Ontvangsten	4.253	0	0	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 1 is 100% juridisch verplicht en dit kent de volgende onderverdeling:

Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken

De bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken zijn voor 100% juridisch verplicht. De uitgaven zijn voor onbepaalde tijd vastgelegd in de beheersovereenkomst Koninklijke Marechaussee (KMar) en het Ministerie van BZK. De uitgaven voor de rechterlijke macht zijn vastgelegd in de uitzendregeling voor rechters en ambtenaren.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

Grensbewaking (Defensie)

Nederland stelt voor onbepaalde tijd personeel van de KMar beschikbaar ter ondersteuning van het grenstoezicht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Deze flexibele pool van 43 fte levert een bijdrage aan de uitvoering van grensgerelateerde politietaken in de landen. Het gaat hierbij om grensbewaking, het uitvoeren van de politietaken op respectievelijk de luchthaven en de maritieme grenzen, de bestrijding van drugs-, wapen- en migratiecriminaliteit. De operationele inzet van de medewerkers vanuit de flexpool vindt plaats onder het bevoegd gezag van het land waar de betreffende werkzaamheden worden verricht.

Recherchecapaciteit (JenV)

Zoals vastgelegd in de [Rijkswet Politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) en het [Protocol inzake gespecialiseerde recherchesamenwerking](#) heeft het Recherche Samenwerkingsteam (RST) de taak om zware, georganiseerde en grensoverschrijdende criminaliteit te bestrijden, alsook criminaliteit die een ernstige inbreuk maakt op de

rechtsorde, waaronder ondermijning en corruptie. Daarnaast verricht het RST de afhandeling van internationale rechtshulpverzoeken op dit gebied. Het RST werkt onder gezag van de lokale openbaar ministeries.

Met de [Politiewet 2012](#) is bepaald dat er tussen de politie en het Ministerie van Justitie en Veiligheid een gesloten systeem voor financiering van de politie bestaat. Jaarlijks worden de budgetten van begrotingshoofdstuk IV Koninkrijksrelaties ten behoeve van het RST overgeheveld naar begrotingshoofdstuk VI Justitie en Veiligheid. Het beleidsmatig instrument wordt in de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verantwoord, gezien haar politieke verantwoordelijkheid voor het beschikbaar stellen van de middelen.

Rechterlijke macht (JenV)

Ter versterking van de rechtsstaat is volledige bezetting van het Gemeenschappelijk Hof en de openbaar ministeries van groot belang. Vanwege een gebrek aan lokale personele capaciteit draagt Nederland hier op verzoek van de landen aan bij door het ter beschikking stellen van rechters en officieren van justitie. Deze treden in lokale dienst, waarbij een uitzendtoelage wordt vergoed ten laste van de begroting van Koninkrijksrelaties. Bij de openbaar ministeries en het Gemeenschappelijk Hof werken ook rechters en officieren van justitie aan de aanpak van ondermijning.

3.2 Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur

A. Algemene doelstelling

Het bewerkstelligen van een merkbare positieve verandering in het leven van de burgers in de Caribische delen van het Koninkrijk door te ondersteunen bij het creëren van een betrouwbare en goed functionerende overheid. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) draagt daaraan bij middels het versterken van de uitvoeringskracht, het inzetten van kennis en expertise en het coördineren van de inzet van het Rijk.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor:

Stimuleren

- De minister ondersteunt waar gewenst en mogelijk de Caribische delen van het Koninkrijk bij de uitvoering van taken door middel van technische assistentie en het delen van kennis.
- De minister ondersteunt waar gewenst en mogelijk de Caribische delen van het Koninkrijk bij de uitvoering van taken door middel van praktische samenwerking en het opzetten van samenwerkingsovereenkomsten.

Regisseren

- De minister coördineert de rijksbrede inzet in Caribisch Nederland en bevordert de integrale samenwerking.
- De minister is verantwoordelijk voor het bevorderen van goed bestuur in Caribisch Nederland.
- De minister geeft invulling aan zijn taken zoals omschreven in de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#), Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft), het protocol Afspraken tussen de regeringen van Aruba en Nederland over de openbare financiën van Aruba en het [protocol Aruba-Nederland 2019-2021](#).
- De minister houdt financieel toezicht op de openbare lichamen op basis van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba \(FinBES\)](#).

C. Beleidswijzigingen

Er zijn geen beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid, artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur (bedragen x € 1.000)							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Verplichtingen	27.316	57.213	16.959	13.855	13.855	13.205	13.205
Uitgaven	28.880	57.213	16.959	13.855	13.855	13.205	13.205
<i>waarvan juridisch verplicht</i>			54,7%				
4.1 Curaçao, Sint Maarten en Aruba	6.535	45.447	7.091	6.809	6.809	6.809	6.809
Subsidies (regelingen)	268	39.700	1.600	0	0	0	0
Diverse subsidies	268	39.700	1.600	0	0	0	0
Opdrachten	160	1.063	1.214	1.664	1.664	1.664	1.664
Opdrachten landen	160	1.063	1.214	1.664	1.664	1.664	1.664
Inkomstenoverdrachten	2.992	1.950	1.950	5.009	5.009	5.009	5.009
Toeslagen op pensioenen NA	2.992	1.950	1.950	5.009	5.009	5.009	5.009
Bijdrage aan medeoverheden	2.944	2.598	2.191	0	0	0	0
Bijdrage aan landen	2.944	2.598	2.191	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	171	136	136	136	136	136	136
Diverse bijdragen	171	136	136	136	136	136	136
4.2 Caribisch Nederland	22.345	11.766	9.868	7.046	7.046	6.396	6.396
Subsidies (regelingen)	693	3.926	500	500	500	500	500
Subsidies Caribisch Nederland	693	510	500	500	500	500	500
Bonaire International Airport	0	3.416	0	0	0	0	0
Opdrachten	836	768	1.391	1.397	1.397	1.613	1.613
Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht	807	700	800	800	800	800	800
Opdrachten Caribisch Nederland	29	68	591	597	597	813	813
Inkomstenoverdrachten	3.017	2.572	2.477	2.149	2.149	1.283	1.283
Pensioenen en uitkeringen Politieke ambtsdragers	3.017	2.572	2.477	2.149	2.149	1.283	1.283
Bijdrage aan medeoverheden	17.799	4.500	5.500	3.000	3.000	3.000	3.000
Bijzondere uitkering sociaal-economische initiatieven	7.733	500	0	0	0	0	0
Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht	10.066	4.000	5.500	3.000	3.000	3.000	3.000
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 4 is 54,7% juridisch verplicht en dit kent de volgende onderverdeling:

Subsidies (regelingen)

De subsidiebudgetten zijn voor 87% juridisch verplicht. Het subsidiebudget aan Caribisch Nederland is voor 46% verplicht en betreft de uitbetaling van de resterende subsidies voor UNICEF en WeConnect na vaststelling van de reeds verstrekte subsidie. De subsidie aan het Rode Kruis ten behoeve van de noodpakketten op Aruba, Curaçao en Sint Maarten is grotendeels in 2020 als voorschot uitbetaald. De resterende bedrag (€ 1,6 mln.) wordt in 2021 uitbetaald bij vaststelling van de subsidie en is daarmee voor 100% juridisch verplicht.

Opdrachten

De opdrachtenbudgetten zijn voor 3% juridisch verplicht.

Inkomstenoverdrachten

De inkomstenoverdrachten zijn voor 100% juridisch verplicht. De uitgaven voor inkomstenoverdracht liggen vast in de Vaste verrekenoersregeling pensioenen (1990). Daarnaast is Nederland volgens artikel 4 lid 3 van de Onderlinge regeling rechtsopvolging en boedelscheiding APNA alsmede de rechtsopvolging van een aantal niet kapitaal gefinancierde pensioen(vervangende) verplichtingen van het Land de Nederlandse Antillen verplicht de pensioenen en uitkeringen van gewezen politieke ambtsdragers van de eilandgebieden Bonaire, Sint Eustatius en Saba te betalen ([Stcrt. 2010, 14723](#)).

Bijdragen aan medeoverheden

De bijdragen aan medeoverheden zijn voor 38% juridisch verplicht. Dit betreft de afgesproken Nederlandse bijdrage aan de Integriteitskamer van Sint Maarten (€ 0,5 mln.). Daarnaast zijn de middelen uit de regio envelop ten behoeve van het Governance project Sint Eustatius (€ 2,5 mln.) verplicht.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

4.1. Curaçao, Sint Maarten en Aruba

Subsidies (regelingen)

Diverse subsidies

Door het wegvallen van het toerisme en de lockdowns zijn de inkomsten van veel burgers in het Caribisch deel van het Koninkrijk weggevallen. Er is een toename zichtbaar in het aantal hulpbehoevenden dat zich aandient bij voedselbanken en soortgelijke initiatieven en organisaties, of anderszins afhankelijk is van voedselpakketten of -bonnen. Het kabinet heeft daarom besloten om in 2020 middelen ter beschikking te stellen om de kwetsbare groepen in het Caribisch deel van het Koninkrijk te kunnen voorzien van voedselpakketten en hygiëneproducten. De eerste subsidie (€ 16,0 mln.) aan het Rode Kruis ten behoeve van de noodpakketten op Aruba, Curaçao en Sint Maarten is voor 90% in 2020 als voorschot uitbetaald. De resterende 10% wordt in 2021 uitbetaald bij vaststelling. De tweede subsidie van maximaal € 25,2 mln. voor noodpakketten wordt aan het Rode Kruis beschikbaar gesteld om de hulp vanaf september 2020 tot en met eind 2020 te kunnen continueren.

Opdrachten

Opdrachten landen

Afhankelijk van de vraag en behoefte van het lokaal bestuur worden vanuit de begroting van Koninkrijksrelaties gerichte opdrachten aan organisaties betaald die als doel hebben goed bestuur en gezonde overheidsfinanciën te bevorderen.

Daarnaast wordt afhankelijk van de vraag en behoefte gericht de uitvoeringskracht van de overheden in de landen bevorderd, rekening houdend met lokale omstandigheden en de specifieke bestuurlijke context per land.

Inkomensoverdrachten

Toeslagen op pensioenen Nederlandse Antillen (NA)

Conform de regeling vaste verrekenkoers pensioeninkomen voormalig Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse pensioengerechtigden worden nadelige koersverschillen als gevolg van wisselkoersfluctuaties tussen de Antilliaanse gulden (ANG) en Arubaanse florin (AWG) enerzijds en de Euro (€) anderzijds gecompenseerd uit de begroting van Koninkrijksrelaties.

Bijdrage aan medeoverheden

Bijdrage landen

In 2021 betaalt Nederland de helft van de kosten voor de Integriteitskamer Sint Maarten. Dit is het laatste jaar dat Nederland zorgdraagt voor de financiering van de helft van de kosten. De bijdrage van Nederland zal aan Sint Maarten worden overgemaakt.

Vanwege de achterstand die mede is opgelopen door Covid-19 zijn de middelen voor de verbouwing en uitbreiding van de vreemdelingenbewaring op Curaçao in het kader van de situatie in Venezuela voor Curaçao en Aruba doorgeschoven naar 2021.

4.2. Caribisch Nederland

Subsidies (regelingen)

Subsidies Caribisch Nederland

UNICEF heeft een programma (2019-2021) opgezet om de openbare lichamen te helpen met het ontwikkelen van de kinderrechten. Het is ontwikkeld op basis van de uitkomsten van de Situational Analysis dat door UNICEF eind 2019 is afgerond. Belangrijk onderdeel van dit programma is ondersteuning bij gegevensverzameling, monitoring en evaluatie van effectief beleid. Ook is kinderrechteneducatie en -participatie net als in het vorige programma een belangrijk onderdeel. Verder zal ondersteuning worden geboden bij communicatiecampagnes voor positief ouderschap waarbij ook nauw zal worden samengewerkt met het programma Bes(t) 4 kids.

Opdrachten

Opdrachten Caribisch Nederland

Het ministerie richt zich op het verhogen van de kwaliteit en slagkracht van het openbaar bestuur op Caribisch Nederland en zet zich in om samen met de openbare lichamen de bestuurlijke kaders te versterken. Daarnaast wordt gericht de uitvoeringskracht van de ambtelijke apparaten van de openbare lichamen versterkt, rekening houdend met lokale omstandigheden en de specifieke bestuurlijke context per eiland. Er wordt door het ministerie geïnvesteerd in menselijk kapitaal, onder andere door middel van het trainen van de ambtelijke lokale apparaten, het voortzetten van het Talent Ontwikkelprogramma Bonaire en het gericht ondersteunen met kennis en expertise.

Verder wordt er door middel van de coördinerende rol van het ministerie gewerkt aan het bevorderen van integraal werken vanuit het Rijk. Daartoe wordt onder meer ingezet op maatregelen die een meer integrale wegging en prioritering van beleidsvoornemens mogelijk moet maken. Zo wordt de coördinerende rol versterkt door de bestaande overlegstructuur

intensiever te benutten (Kamerstukken II, 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)). Beleidswijzigingen gericht op Caribisch Nederland zullen op de geëigende begrotingsmomenten worden besproken in de Stuurgroep Caribisch Nederland. In het voorjaar worden bovendien alle budgettaire plannen van de departementen besproken in de Stuurgroep Caribisch Nederland. Dit vergroot de transparantie, bevordert de samenhang van de plannen, opdrachten en integrale beleidsvorming. De ministeriële verantwoordelijkheid van de verschillende departementen blijft daarbij onverminderd van kracht.

Afhankelijk van de vraag en behoefte van het lokaal bestuur in Caribisch Nederland, worden verder vanuit de begroting Koninkrijksrelaties gerichte opdrachten aan organisaties gefinancierd, die als doel hebben goed bestuur en gezonde overheidsfinanciën te bevorderen.

Inkomensoverdrachten

Pensioenen en uitkeringen politieke ambtsdragers

Uit deze middelen worden de rechtspositionele regelingen van (voormalige) politieke ambtsdragers gefinancierd. Het betreft de pensioenen van gewezen politieke gezagdragers van het voormalige land Nederlandse Antillen (bewindspersonen, statenleden en gezaghebbers) afkomstig van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Met het opheffen van het land Nederlandse Antillen in 2010 is bepaald dat deze pensioenen ten laste van Nederland komen ([Stcrt. 2010, 14723](#)).

Bijdrage aan medeoverheden

Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht

Op basis van de vraag en behoefte van het lokaal bestuur in Caribisch Nederland worden vanuit de begroting Koninkrijksrelaties bijzondere uitkeringen verleend, ten behoeve van sociaaleconomische initiatieven. Doel hiervan is om naast de vrije uitkering gericht initiatieven te kunnen ondersteunen op het sociaaleconomische vlak met additionele begeleiding en ondersteuning vanuit Den Haag.

Daarnaast hebben de ontwikkelingen op bestuurs- en uitvoeringskracht geleid tot verschillende meerjarenakkoorden, zoals het Bestuursakkoord Bonaire 2018-2022 en Saba Package 2019-2022 (Kamerstukken II 2018/19, [31568, nr. 207](#) en Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV, nr. 66](#)). In de akkoorden zijn afspraken gemaakt over de inzet van het Rijk en de inzet van de openbare lichamen. Het Ministerie van BZK zet in dit kader gerichte capaciteit en middelen in om opvolging aan de afspraken te geven. Dit omvat onder andere de inzet van gerichte technische assistentie daar waar er onvoldoende capaciteit en kennis is bij de openbare lichamen. Het doel is om het ambtelijk apparaat te versterken en goed bestuur en financieel beheer te bevorderen, om zo een positieve bijdrage aan het leven van de inwoners van Caribisch Nederland te bewerkstelligen. Het instrument *bijdrage aan medeoverheden* wordt gebruikt, zodat de openbare lichamen directer aangesloten zijn bij de activiteiten en de te behalen doelstellingen.

Tot slot heeft het kabinet begin 2020 geld uit de tweede van de Regio Evenlop beschikbaar gesteld (Kamerstukken II 2019/20, [29697, nr. 82](#)). Een deel hiervan (€ 3,5 mln.) is voor het project Versterking Governance, deze budgetten worden in 2020 en 2021 uitgekeerd.

Volgens [artikel 94 Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) wordt jaarlijks uiterlijk op de derde woensdag van mei een overzicht van alle bijzondere uitkeringen gepubliceerd.

Verdere rijksuitgaven aan Caribisch Nederland

Een overzicht van alle rijksuitgaven Caribisch Nederland is naar aanleiding van de motie Hachchi c.s. (Kamerstukken II 2011/12, [33000 IV, nr. 28](#)) opgenomen als [bijlage 6](#) bij deze begroting. Deze uitgaven worden aangeleverd door de betreffende departementen. De uitgebreidere toelichtingen zijn bij de begrotingen van de betreffende departementen te vinden.

3.3 Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

A. Algemene doelstelling

Het ondersteunen van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën van Curaçao en Sint Maarten door ten eerste de kwijtschelding van een deel van de schulden van Curaçao en Sint Maarten (in 2010) en ten tweede door het aanbieden van de mogelijkheid van een lopende inschrijving door Nederland tegen het actuele rendement op Nederlandse staatsleningen van de desbetreffende looptijd.

B. Rol en verantwoordelijkheid

Gelet op de autonomie hebben de landen hun eigen verantwoordelijkheid voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën. Het financieel toezicht op Curaçao en Sint Maarten wordt op grond van de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#) uitgeoefend door de Rijksministerraad.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor:

Financieren

- De minister financiert de kosten die voortkomen uit de schuldsanering en heeft een lopende inschrijving op leningen van Curaçao en Sint Maarten via de begroting van Koninkrijksrelaties. Dit is terug te voeren op de bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt in de aanloop naar de nieuwe staatkundige verhoudingen per 10 oktober 2010. Daarbij heeft Nederland een oplossing geboden voor de toenmalige schuldenproblematiek, door de verplichting op zich te nemen een belangrijk deel van de schulden van Curaçao en Sint Maarten over te nemen.

Uitvoeren

- Afspraken over het financieel beheer van Curaçao en Sint Maarten zijn geformaliseerd in de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#). Op basis van van deze wet begeleidt de minister de adviezen van het College financieel toezicht (Cft) naar de Rijksministerraad. Tevens is in de Rft bepaald dat Nederland een lopende inschrijving aanbiedt voor leningen aan Curaçao en Sint Maarten, tegen het actuele rendement op Nederlandse staatsleningen van de desbetreffende looptijd.

Op basis van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) kunnen de landen binnen het Koninkrijk eventueel in aanmerking komen voor hulp en bijstand van Nederland.

C. Beleidswijzigingen

Vanaf 10 oktober 2010 zijn aan de landen Curaçao en Sint Maarten in het kader van [artikel 16 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten](#) kapitaalleningen verstrekt. Vanaf begin 2020 heeft vanwege de coronacrisis een beleidswijziging plaatsgevonden en worden ook leningen verstrekt in het kader van liquiditeitssteun, niet alleen aan Sint Maarten en Curaçao, maar ook aan Aruba. Op basis van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) ontvangen de landen een aantal leningen om de gevolgen van de Covid-19 deels op te vangen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 13 Budgettaire gevolgen van beleid, artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen (bedragen x € 1.000)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Verplichtingen	50.396	354.851	1	0	1	0	0
Uitgaven	79.143	383.367	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517
<i>waarvan juridisch verplicht</i>			100,0%				
5.1. Schuldsanering Curaçao en Sint Maarten	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517
Leningen	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517
Schuldsanering	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517
5.2 Leningen en/of garanties landen Curaçao, Sint Maarten en Aruba	50.626	354.850	0	0	0	0	0
Leningen	50.626	354.850	0	0	0	0	0
Leningen aan Aruba	0	102.750	0	0	0	0	0
Lopende inschrijving en leningen Curaçao en Sint Maarten	50.626	252.100	0	0	0	0	0
Ontvangsten	49.495	39.624	37.896	31.133	31.068	30.950	30.950

Budgetflexibiliteit

Het totale uitgavenbudget op artikel 5 is bestemd voor de leningen vanuit de schuldsanering van Curaçao en Sint Maarten via de begroting Koninkrijksrelaties. Dit is terug te voeren op de bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt in de aanloop naar de nieuwe staatkundige verhoudingen per 10 oktober 2010. Daarbij heeft Nederland een oplossing geboden voor de toenmalige schuldenproblematiek, door de verplichting op zich te nemen een belangrijk deel van de schulden van Curaçao en Sint Maarten over te nemen. Deze leningen zijn voor 100% juridisch verplicht.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

5.1 Schuldsanering landen Curaçao en Sint Maarten

Leningen

Schuldsanering

In de Slotverklaring van 2 november 2006 heeft Nederland zich met het oog op een gezonde financiële positie bij de start van de nieuwe staatkundige verhoudingen bereid verklaard om de schulden van (de collectieve sector van) de Nederlandse Antillen en de eilandgebieden Curaçao en Sint Maarten grotendeels te saneren of te herfinancieren. Het gaat daarbij om de schuld omvang op 31 december 2005, bestaande uit openbare en onderhandse geldleningen die zijn aangegaan jegens derden buiten de desbetreffende collectieve sector (inclusief de leningen die jegens Nederland zijn aangegaan). Deze leningen zijn, voor zover zij in omvang boven de rentelastnorm van dat jaar uitgaan, door Nederland gesaneerd. Ook de herfinanciering van deze leningen en de financiering van de rentelasten op deze leningen vallen onder de regeling van de schuldsanering. De in de begroting opgenomen bedragen komen overeen met de rente en aflossingen van de schuldpapieren die Nederland heeft

overgenomen van de Nederlandse Antillen en de eilandgebieden Curaçao en Sint Maarten. Elk jaar worden deze bedragen verrekend met het Ministerie van Financiën, die de schulden namens de Nederlandse Staat heeft overgenomen.

5.2 Leningen en/of garanties landen Curaçao, Sint Maarten en Aruba

Leningen

Leningen aan Aruba

Aruba heeft in 2020 op dit instrument leningen ontvangen om de gevolgen van het coronavirus te ondervangen. Leningen worden in het lopende boekjaar verstrekt waardoor deze post in de ontwerpbegroting op nul staat.

Lopende inschrijving en leningen Curaçao en Sint Maarten

In de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten](#) (Rft) is bepaald dat de Staat der Nederlanden een lopende inschrijving op leningen heeft wanneer Curaçao of Sint Maarten een leningaanvraag doet aan de hand van een open biedingsprocedure. Dit is enkel het geval wanneer het College financieel toezicht (Cft) heeft geoordeeld dat aan de eisen van de Rft is voldaan.

Curaçao en Sint Maarten hebben in 2020 op dit instrument leningen ontvangen om de gevolgen van het coronavirus te ondervangen. Leningen worden in het lopende boekjaar verstrekt waardoor deze post in de ontwerp-begroting op nul staat. De leningen worden in de begroting opgenomen tegen begrotingskoers. In het jaarverslag worden de gerealiseerde koersen gehanteerd.

Ontvangsten

De ontvangsten binnen dit artikel hebben betrekking op aflossingen en rentebedragen van uitstaande leningen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Een [overzicht van de verstrekte leningen](#) is terug te vinden van paragraaf 2.5 in de beleidsagenda.

3.4 Artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden

A. Algemene doelstelling

Het bevorderen dat de basisvoorzieningen (inclusief infrastructuur) voor de burgers in Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba weer op het niveau van voor de orkanen Irma en Maria komen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) coördineert het beschikbaar stellen van de middelen vanuit Nederland en het toezicht op de besteding daarvan.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor:

Financieren

- De minister financiert een deel van de wederopbouw van Sint Maarten. Tot 2021 zijn er middelen beschikbaar waarmee het trustfonds bij de Wereldbank wordt gevuld. Dit trustfonds blijft tot en met 2025 operationeel. Deze bijdrage is verbonden aan de politieke voorwaarden waarmee Sint Maarten akkoord is gegaan, waaronder de reeds ingestelde integriteitskamer en het versterken van het grenstoezicht waarover nadere afspraken zijn gemaakt ([Stcrt. 2014, nr. 72542](#) en [Landsverordening Integriteitskamer](#)). Nederland zal gedurende de wederopbouw toezien op de naleving van de voorwaarden.
- De minister levert naast het trustfonds directe steun voor de wederopbouw van Sint Maarten. Het gaat hier bijvoorbeeld om kosten op het gebied van rechtshandhaving of technische assistentie op gebied van financieel beheer.

Regisseren

- De minister regisseert de Rijksbrede aanpak van de wederopbouwfase op de eilanden Saba en Sint Eustatius.
- De minister is vertegenwoordigd in de stuurgroep van het Sint Maarten Reconstruction, Recovery and Resilience trustfund waarin ook Sint Maarten zitting heeft. Prioriteiten voor Nederland zijn economische ontwikkeling en bereikbaarheid, de afvalproblematiek en goed bestuur.

Ook de Ministeries van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW), Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW) zijn betrokken bij de wederopbouw voor onder andere het herstel van schoolgebouwen en infrastructuur. De middelen voor deze projecten staan op de begrotingen van de betreffende ministeries.

C. Beleidswijzigingen

Er zijn geen beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid, artikel 8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden (bedragen x € 1.000)							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Verplichtingen	24.362	24.680	0	0	0	0	0
Uitgaven	21.299	24.680	0	0	0	0	0
<i>waarvan juridisch verplicht</i>			0,0%				
8.1 Wederopbouw	21.299	24.680	0	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)	1.230	308	0	0	0	0	0
Diverse subsidies	1.230	308	0	0	0	0	0
Opdrachten	491	5.602	0	0	0	0	0
Wederopbouw op Sint Maarten	491	5.602	0	0	0	0	0
Leningen	13.322	0	0	0	0	0	0
Overbruggingskrediet luchthaven Sint Maarten	13.322	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	6.123	15.446	0	0	0	0	0
KPSM	300	7.534	0	0	0	0	0
Grenstoezicht Sint Maarten	0	755	0	0	0	0	0
Wederopbouw op Sint Eustatius	5.823	6.072	0	0	0	0	0
Wederopbouw op Sint Maarten	0	1.085	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	133	3.124	0	0	0	0	0
Wederopbouw op Sint Maarten	133	3.124	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	0	200	0	0	0	0	0
Ministerie van JenV	0	200	0	0	0	0	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Aangezien er nog geen budget is voor artikel 8 in 2021, zijn de budgetten 0% juridisch verplicht. Voor dit artikel geldt volledige eindejaarsmarge. Derhalve zijn voor 2021 geen middelen begroot.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

8.1 Wederopbouw

Voor het jaar 2021 is geen budget opgenomen op dit artikel. Het deel van het budget in 2020 dat niet in dat jaar besteed wordt, zal ter beschikking komen in 2021. Afhankelijk van de ontwikkelingen in 2020 zal in 2021 van de Aanvullende Post bij het Ministerie van Financiën budget naar de begroting van Koninkrijksrelaties overgeheveld worden ten behoeve van het trustfund dat in beheer is bij de Wereldbank.

4. Niet-beleidsartikelen Koninkrijksrelaties

4.1 Artikel 6. Apparaat

A. Budgettaire gevolgen

Tabel 15 Budgettaire gevolgen, artikel 6 Apparaat (bedragen x € 1.000)							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Verplichtingen	26.365	24.933	24.139	21.623	21.623	21.305	21.305
Uitgaven	26.696	24.933	24.139	21.623	21.623	21.305	21.305
Personele uitgaven	16.264	13.488	12.285	10.894	10.894	10.576	10.576
<i>waarvan</i> eigen personeel	13.814	13.310	12.084	10.722	10.722	10.404	10.404
<i>waarvan</i> inhuur externen	2.450	178	201	172	172	172	172
Materiële uitgaven	10.432	11.445	11.854	10.729	10.729	10.729	10.729
<i>waarvan</i> overige materiële uitgaven	10.432	11.445	11.854	10.729	10.729	10.729	10.729
Ontvangsten	1.992	0	0	0	0	0	0

B. Toelichting op de financiële instrumenten

Op dit artikel worden de apparaatsuitgaven voor de volgende organisaties begroot:

- Shared Service Organisatie Caribisch Nederland (SSO CN);
- Colleges financieel toezicht (Cft);
- Vertegenwoordiging Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten (VN-ACS) exclusief de uitgaven voor ambtelijk personeel die op hoofdstuk VII worden begroot;
- Rijksvertegenwoordiger Caribisch Nederland (CN).

Daarnaast worden de vergoedingen voor leden van raden en commissies op dit artikel begroot.

Personele uitgaven

Eigen personeel

Dit betreffen de uitgaven aan het eigen personeel van de SSO CN, Rijksvertegenwoordiger CN, Cft en het lokaal personeel van de VN-ACS.

Materiële uitgaven

Overige materiële uitgaven

De materiële uitgaven van alle onder dit begrotingshoofdstuk vallende onderdelen zijn hier opgenomen. De materiële uitgaven voor de SSO CN maken hier het merendeel van uit.

4.2 Artikel 7. Nog onverdeeld

A. Budgettaire gevolgen

Tabel 16 Budgettaire gevolgen, artikel 7 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Verplichtingen	0	3.304	2.375	3.135	3.134	3.114	3.114
Uitgaven	0	3.304	2.375	3.135	3.134	3.114	3.114
Nog te verdelen	0	3.304	2.375	3.135	3.134	3.114	3.114
Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	2.431	2.374	2.115	2.114	2.094	2.094
Wisselkoersreserve	0	873	1	1.020	1.020	1.020	1.020
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

B. Toelichting op de financiële instrumenten

Onvoorzien

Deze middelen worden op een later moment toegekend aan de relevante beleidsartikelen.

Wisselkoersreserve

Op de begroting van Koninkrijksrelaties en het BES-fonds zijn er zowel meevallers als tegenvallers als gevolg van wisselkoersfluctuaties. De meevallers komen ten gunste van de reserve en de tegenvallers komen ten laste van de reserve.

5. Beleidsartikel BES-fonds

5.1 Artikel 1. BES-fonds

A. Algemene doelstelling

Het BES-fonds is ingesteld om middelen aan de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba te verstrekken. Hiermee kunnen zij de tussen het Rijk en de eilanden overeengekomen taakverdeling uitvoeren.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De openbare lichamen mogen zelf bepalen welke taken en activiteiten zij bekostigen uit de algemene middelen van de vrije uitkering. Dit uitgangspunt laat onverlet dat de openbare lichamen bepaalde wettelijke taken en activiteiten dienen uit te voeren waarbij zij voor de bekostiging mede op de algemene middelen zijn aangewezen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor:

Financieren

- De minister is verantwoordelijk voor de bestuurlijke en financiële verhouding met de eilanden en in die hoedanigheid financiert de minister het BES-fonds.

C. Beleidswijzigingen

Er zijn geen beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 17 Budgettaire gevolgen, van beleid artikel 1 BES-fonds (bedragen x € 1.000)							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Verplichtingen	43.176	54.989	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372
Uitgaven	44.316	54.989	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372
Bijdrage aan medeoverheden	44.316	54.989	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372
Vrije uitkering	44.316	54.989	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372
Ontvangsten	44.316	54.989	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372

Budgetflexibiliteit

Het BES-fonds kent geen budgetflexibiliteit. De openbare lichamen ontvangen middelen voor de aan hen toebedeelde en wettelijke taken.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Bijdrage aan medeoverheden

Vrije uitkering

De middelen, die de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba uit de vrije uitkering ontvangen, zijn vrij besteedbaar. Op de vrije uitkering wordt een aantal bedragen ingehouden. Het betreft aflossingslasten voor eerder afgesloten renteloze leningen die het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft verstrekt ter bekostiging van achterstanden in de onderwijshuisvesting, en de lening van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor de weginfrastructuur op Saba. Een overzicht van de verstrekte renteloze leningen aan de openbare lichamen treft u aan in bijlage 9 van deze begroting.

Ontvangsten

Artikel 88, derde lid van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba \(FinBES\)](#) regelt dat bij (begrotings-)wet voor ieder uitkeringsjaar middelen van het Rijk worden afgezonderd ten behoeve van het BES-fonds. De uitgaven en de afgezonderde inkomsten over ieder uitkeringsjaar zijn aan elkaar gelijk. Gelet hierop is ten behoeve van de dekking van de uitgaven ten laste van het BES-fonds een post ontvangsten geraamd.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Verdiepingsbijlage Koninkrijksrelaties

Artikel 1. Versterken rechtsstaat

Uitgaven

Tabel 18 Uitgaven beleidsartikel 1. Versterken rechtsstaat (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	13.643	13.462	10.917	10.917	28.162	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	- 1.309	0	0	0	0	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	28.162
Nieuwe mutaties	341	494	12.228	12.228	12.590	12.590
Waarvan:						
1) Recherche Samenwerkingsteam (RST)	0	0	12.000	12.000	12.000	12.000
Stand ontwerpbegroting 2021	12.675	13.956	23.145	23.145	40.752	40.752

Toelichting

1) Recherche Samenwerkingsteam (RST)

Nu de aanpak voor de bestrijding van ondermijning effectief is gebleken, wordt de projectmatige aanpak gewijzigd naar een structurele versterking van het Recherche Samenwerkingsteam (RST), de openbaar ministeries en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie. De wijziging van een projectmatige inzet naar een structurele versterking zorgt middels een brede en integrale aanpak voor een duurzame bestrijding van ondermijning.

Ontvangsten

Tabel 19 Ontvangsten beleidsartikel 1. Versterken rechtsstaat (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	0	0	0	0	0	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	0	0	0	0	0	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	0

Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur

Uitgaven

Tabel 20 Uitgaven beleidsartikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	15.838	15.042	14.926	14.926	14.309	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	733	33	33	33	0	-
Mutatie 2e en 4e ISB 2020	45.116	0	0	0	0	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	14.309
Nieuwe mutaties	- 4.474	1.884	- 1.104	- 1.104	- 1.104	- 1.104
<i>Waarvan:</i>						
1) <i>Wisselkoers toeslagen pensioenen</i>	- 390	- 3.059	0	0	0	0
2) <i>Kasschuif subsidie Rode Kruis</i>	- 1.600	1.600	0	0	0	0
3) <i>Kasschuif vreemdelingenbewaring</i>	- 1.741	1.741	0	0	0	0
4) <i>Middelen Integrale aanpak Caribisch Nederland</i>	- 1.220	- 1.220	- 1.104	- 1.104	- 1.104	- 1.104
5) <i>Regio Envelop Caribisch Nederland</i>	1.000	2.500	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	57.213	16.959	13.855	13.855	13.205	13.205

Toelichting

1) *Wisselkoers toeslagen pensioenen*

De wisselkoersmeevaller op de toeslagen pensioenen wordt toegevoegd aan de wisselkoersreserve op artikel 7.

2) *Kasschuif subsidie Rode Kruis*

Dit betreft een kasschuif. De subsidie (€ 16,0 mln.) aan het Rode Kruis ten behoeve van de Noodpakketten op Aruba, Curaçao en Sint Maarten wordt voor 90% in 2020 als voorschot uitbetaald. De resterende 10% wordt in 2021 uitbetaald bij vaststelling van de subsidie.

3) *Kasschuif vreemdelingenbewaring*

Curaçao en Aruba zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de projecten in het kader van de vreemdelingenbewaring. Op basis van een advies van de Dienst Justitiele Inrichting (DJI) aan Curaçao zijn bestaande bouwplannen voor de vreemdelingenbewaring bij het Sentro di Detenshon i Korekshon Korsou (SDKK) eind 2019 verder uitgewerkt en aangepast. Het nieuwe programma van eisen is in januari 2020 opgesteld door Curaçao. Dit heeft tot een aangepaste planning geleid, waardoor het overgrote gedeelte van de uitgaven in 2021 zal plaatsvinden. Wegens lock down maatregelen op Curaçao en Aruba hebben een aantal van de werkzaamheden tussen maart en mei 2020 stil gelegen. Nederland heeft afspraken gemaakt met Curaçao en Aruba over de besteding van middelen. Een kasschuif blijft het voor Nederland mogelijk maken erop toe te zien dat Curaçao en Aruba ook in 2021 de gemaakte afspraken nakomen.

4) *Middelen Integrale aanpak Caribisch Nederland*

Het tijdelijk besluit integrale projecten BES is geëindigd op 31 december 2019. De Ministeries van BZK, SZW en VWS hebben met elkaar afgesproken dat dit besluit niet wordt verlengd, op voorwaarde dat de middelen worden

ingezet om lopende trajecten duurzaam te borgen. De structurele middelen die op de begroting van Koninkrijksrelaties stonden worden teruggeboekt naar SZW en VWS.

5) Regio Envelop Caribisch Nederland

Begin 2020 heeft het kabinet in de tweede tranche totaal € 20,0 mln. uit de Regio Envelop beschikbaar gesteld voor Caribisch Nederland (Kamerstukken II 2019/20, [29697, nr. 82](#)). Het betreft hier middelen voor het project Versterking Governance.

Ontvangsten

Tabel 21 Ontvangsten beleidsartikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	0	0	0	0	0	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	0	0	0	0	0	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	0

Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

Uitgaven

Tabel 22 Uitgaven beleidsartikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	28.516	28.516	28.517	28.516	28.517	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e ISB 2020	135.000	0	0	0	0	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	0	0	0	0	0	-
Mutatie 2e en 3e ISB 2020	219.850	0	0	0	0	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	28.517
Nieuwe mutaties	1	1	0	1	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	383.367	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517

Ontvangsten

Tabel 23 Ontvangsten beleidsartikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	38.516	31.198	31.133	31.068	30.950	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	0	0	0	0	0	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	30.950
Nieuwe mutaties	1.108	6.698	0	0	0	0
Waarvan:						
1) Wisselkoers leningen	1.108	6.698	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	39.624	37.896	31.133	31.068	30.950	30.950

Toelichting

1) Wisselkoers leningen

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro zijn er meerontvangsten op de rente over de uitstaande leningen. Deze wisselkoersmeevaller wordt toegevoegd aan de wisselkoersreserve op artikel 7 van deze begroting.

Artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden

Uitgaven

Tabel 24 Uitgaven beleidsartikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	0	0	0	0	0	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	25.429	0	0	0	0	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	0
Nieuwe mutaties	- 749	0	0	0	0	0
Waarvan:						
1) Klif Oranje	- 749	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	24.680	0	0	0	0	0

Toelichting

1) Klif Oranje

Dit betreft een bijdrage aan het Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat (I&W) voor het toezicht op klif Oranje op basis van de vastgestelde verdeel-sleutel.

Ontvangsten

Tabel 25 Ontvangsten beleidsartikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	0	0	0	0	0	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	0	0	0	0	0	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	0

Artikel 6. Apparaat

Uitgaven

Tabel 26 Uitgaven niet-beleidsartikel 6. Apparaat (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	23.722	21.518	21.092	21.092	21.092	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	571	571	571	571	253	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	21.345
Nieuwe mutaties	640	2.050	- 40	- 40	- 40	- 40
Waarvan:						
1) Wisselkoers apparaat	480	2.090	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	24.933	24.139	21.623	21.623	21.305	21.305

Toelichting

1) Wisselkoers apparaat

Een budget van € 2,1 mln. wordt toegevoegd ter compensatie van de wisselkoersverschillen op eigen personeel en overig materieel. De wisselkoerstegenvaller wordt gecompenseerd uit de wisselkoersreserve op artikel 7 van deze begroting.

Ontvangsten

Tabel 27 Ontvangsten niet-beleidsartikel 6. Apparaat (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	0	0	0	0	0	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	0	0	0	0	0	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	0

Artikel 7. Nog onverdeeld

Uitgaven

Tabel 28 Uitgaven niet-beleidsartikel 7. Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	1.560	2.473	2.234	2.234	2.234	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletioire begroting 2020	10.119	1.204	1.129	1.129	1.470	-
Extrapolatie	-	-	-	-	-	3.704
Nieuwe mutaties	- 8.375	- 1.302	- 228	- 229	- 590	- 590
Waarvan:						
1) Wisselkoers BES-fonds	- 4.823	- 12.145	0	0	0	0
2) Wisselkoers Koninkrijksrelaties	734	7.127	0	0	0	0
3) Kasschuif wisselkoers	- 3.999	3.999	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	3.304	2.375	3.135	3.134	3.114	3.114

Toelichting

1) Wisselkoers BES-fonds

Een budget van € 4,8 mln. in 2020 en € 12,1 mln. in 2021 wordt overgeheveld naar de begroting van het BES-fonds ter compensatie van wisselkoersverschillen.

2) Wisselkoers Koninkrijksrelaties

Als gevolg van wisselkoersmeevallers op diverse artikelen van de begroting van Koninkrijksrelaties wordt er een budget van € 0,7 mln. in 2020 en € 7,1 mln. in 2021 toegevoegd aan de wisselkoersreserve.

3) Kasschuif wisselkoers

Om ook de wisselkoers voor de begroting van het BES-fonds in 2021 te kunnen compenseren, vindt een kasschuif van € 4,0 mln. plaats.

Ontvangsten

Tabel 29 Ontvangsten niet-beleidsartikel 7. Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	0	0	0	0	0	-
Mutatie Nota van Wijziging 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie amendement 2020	-	-	-	-	-	-
Mutatie 1e suppletioire begroting 2020	0	0	0	0	0	0
Extrapolatie	-	-	-	-	-	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	0

Bijlage 2: Verdiepingsbijlage BES-fonds

Artikel 1. BES-fonds

Uitgaven

Tabel 30 Uitgaven beleidsartikel 1. BES-fonds (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	41.875	34.230	34.342	34.343	34.343	–
Mutatie Nota van Wijziging 2020	–	–	–	–	–	–
Mutatie amendement 2020	–	–	–	–	–	–
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	2.175	1.026	1.029	1.029	1.029	–
Mutatie 4e incidentele suppletoire begroting 2020	4.783	0	0	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	35.372
Nieuwe mutaties	6.156	12.145	0	0	0	–
<i>Waarvan:</i>						
1) <i>Wisselkoers BES-fonds</i>	4.823	12.145	0	0	0	0
2) <i>Extra middelen Covid-19</i>	1.333	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2021	54.989	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372

Toelichting

1. *Wisselkoers BES-fonds*

De vrije uitkering van het BES-fonds is vastgelegd in dollars. Door de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro is er sprake van een wisselkoerstegenvaller. Deze wordt gedekt vanuit de wisselkoersreserve op artikel 7 van de begroting van Koninkrijksrelaties.

2. *Extra middelen Covid-19*

Naar aanleiding van de maatregelen van het kabinet in verband met Covid-19 is afgesproken dat er extra middelen naar de openbare lichamen gaan voor eilandelijk beleid. Het gaat om vrij besteedbare middelen.

Ontvangsten

Tabel 31 Ontvangsten beleidsartikel 1. BES-fonds (bedragen x € 1.000)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand ontwerpbegroting 2020	41.875	34.230	34.342	34.343	34.343	–
Mutatie Nota van Wijziging 2020	–	–	–	–	–	–
Mutatie amendement 2020	–	–	–	–	–	–
Mutatie 1e suppletoire begroting 2020	2.175	1.026	1.029	1.029	1.029	–
Mutatie 4e incidentele suppletoire begroting 2020	4.783	0	0	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	35.372
Nieuwe mutaties	6.156	12.145	0	0	0	–
<i>Waarvan:</i>						
1) <i>Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba</i>	6.156	12.145	0	0	0	–
Stand ontwerpbegroting 2021	54.989	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372

Toelichting

1. Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Op basis van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba \(FinBES\)](#) dienen de uitgaven en ontvangsten over ieder uitkeringsjaar voor het BES-fonds gelijk te zijn. Ten behoeve van de dekking van deze uitgaven is een post ontvangsten geraamd. De voeding van het BES-fonds is direct afkomstig uit de belastingontvangsten van het Rijk.

Bijlage 3: Moties en toezeggingen

Tabel 32 Door de Staten-Generaal aanvaarde moties die zijn afgerond (stand per 30 juni 2020)		
Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van de leden Diertens, Bosman, Van Tongeren, Van den Berg, Bisschop, Kuiken, Van Raak, Van der Graaf en Kuzu; Verzoekt de regering, ervoor te zorgen dat de departementen bij planvorming en budgettering met betrekking tot Caribisch Nederland het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties betrekken, zodat dit ministerie zijn regierol kan vervullen, er een meer integrale aanpak komt en versnippering kan worden tegengaan.	Kamerstukken II 2017/18, 34775 IV, nr. 19	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 4 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 11).
De motie van het lid Van den Berg c.s.; Verzoekt de regering, per eiland een integraal meerjarig (minimaal vijf jaar) bestuursakkoord te ontwikkelen, waarin wederzijdse resultaatverplichtingen worden opgenomen, gericht op het terugdringen van armoede en het verbeteren van de levensomstandigheden, het verhogen van zelfvoorzienende activiteiten van de BES-eilanden (infrastructuur, landbouw, energie) tegelijk met het bevorderen van goed bestuur en goed financieel beheer (onder meer door versterking en opleiding van het ambtelijk apparaat).	Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 5	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 12 juli 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 66).
De motie van het lid Bosman c.s.; Verzoekt de staatssecretaris, om het op orde brengen van de LVV en de landbouw op Bonaire als prioriteit mee te nemen in het bestuursakkoord en in overleg te treden met de Ministeries van Financiën en LNV om de effectiviteit van de (dienst) landbouw in de afgelopen jaren op Bonaire te betrekken bij het voorgenomen interdepartementaal beleidsonderzoek.	Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 16	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 4 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 11).
De motie van het lid Diertens c.s.; Verzoekt de regering, de voorlichting van de Raad van State na het uitkomen zo snel mogelijk van een kabinetsreactie te voorzien en aan te bieden aan de Tweede Kamer, zodat geen tijd verloren gaat met het aanbrengen van verbeteringen in de coördinerende rol.	Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 20	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 4 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 11).
De motie van het lid Van der Graaf; Verzoekt de regering, de Tweede Kamer voor de zomer van 2019 te informeren over de voortgang daarvan; Verzoekt de regering voorts, om in geval van uitputting van dit budget in 2019 zich in te spannen om alternatieve financiering voor projecten te zoeken die bijdragen aan het verbeteren van de positie en rechten van kinderen op de eilanden en de Kamer hierover te informeren; Verzoekt de regering tevens, zorg te dragen voor een versterkte coördinatie tussen de betrokken departementen BZK, VWS, SZW en JenV en de openbare lichamen op het terrein van jeugdzorg en kinderscherming in Caribisch Nederland.	Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 21	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 31839, nr. 695).
De motie van het lid Kuzu; Roept de staatssecretaris op om te bezien hoe de wederopbouw van Sint Maarten kan worden versneld op een duurzame manier.	Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 26	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 8 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 34773, nr. 19).
De motie van het lid Drost; Verzoekt de regering, er bij Curaçao op aan te dringen dat er altijd een individuele toetsing plaatsvindt conform de internationaal geldende regelgeving voordat personen die vragen om bescherming worden teruggestuurd naar Venezuela, en dat de vreemdelingenketen conform voor Curaçao geldende internationale standaarden handelt.	Kamerstukken II 2018/19, 29 653, nr. 55	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 6 september 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 29653, nr. 58).
De motie van de leden Diertens en Özütok; Verzoekt de regering, de knelpunten voor inwoners van Caribisch Nederland in kaart te brengen ten aanzien van de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud.	Kamerstukken II 2018/19, 35200 IV, nr. 11	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 27 juni 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, Kamerstukken 35000 IV, nr. 61).
De motie van het lid Kuiken; Verzoekt de regering, om financiële inspanningen, subsidies, investeringen en tegemoetkomingen gedaan door alle departementen op Bonaire, Saba en Sint Eustatius aan de Kamer te rapporteren met daarin, naast alle bestede bedragen, ook wat het effect van deze financiële inspanningen, subsidies,	Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 62	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 13 september 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35000 IV, nr. 69).

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
investeringen en tegemoetkomingen op het niveau van de vaste kosten van levensonderhoud op Bonaire, Saba en Sint Eustatius is en noodzakelijke aanpassingen te doen met als doel de vaste lasten te laten dalen.		
De motie van de leden Kuiken en van der Graaf; Verzoeken de regering, een regeling voor schuldhulpverlening te ontwikkelen voor Caribisch Nederland.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 26	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 5 maart 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 51).
De motie van het lid Kuiken; Verzoekt de regering, om in samenspraak met alle betrokken organisaties in aanvulling op het bestaande Groeiakkoord tot een vergelijkbare verkenning te komen.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 27	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 5 maart 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 51).
De motie van het lid van der Graaf; Verzoekt de regering, in samenwerking met het CBS, het SCP en de lokale autoriteiten te bezien hoe de data-infrastructuur op genoemde thema's kan worden verbeterd en hiertoe voor 1 maart 2020 een voorstel aan de Tweede Kamer te doen toekomen.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 28	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 5 maart 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 51).
De motie van het lid van der Graaf; Verzoekt de regering, in samenspraak met de openbare lichamen met een wetsvoorstel te komen om geestelijk geweld, lichamelijk geweld of andere vernederende behandeling in de opvoeding op de BES te verbieden en te bezien of verdere aanvullende wetgeving voor de aanpak van kindermishandeling nodig is, en de Tweede Kamer over de voortgang hiervan voor 1 maart 2020 te informeren.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 29	Afgedaan. De uitvoering van de motie is overgedragen aan het Ministerie van J&V.
De motie van het lid Van der Graaf; Verzoekt de regering, om samen met de Staatssecretaris van VWS te bekijken hoe het Caribisch deel van het Koninkrijk ondersteund kan worden bij de implementatie van het verdrag en welk tijdspad hierbij kan worden gehanteerd.	Kamerstukken II 2019/20, 35000 IV, nr. 30	Afgedaan. De uitvoering van de motie is overgedragen aan het Ministerie van VWS.
De motie van het lid Van Laar; Verzoekt de regering de drie uitgangspunten die tijdens het laatste Interparlementair Koninkrijksoverleg voor de geschillenregeling zijn geformuleerd als leidraad te nemen voor de aanstaande gesprekken tussen de landen van het Koninkrijk en nog dit jaar te komen tot een blauwdruk voor een geschillenregeling.	Kamerstukken II 2015/16, 34300 IV, nr. 12	Afgedaan. De Tweede Kamer is tijdens plenair debat Rijkswet Koninkrijksgeschillen (35099 R2114) d.d. 4 juli 2019 mondeling geïnformeerd (Handelingen II 2018/19, nr. 102, item 39).
De motie van het lid De Graaf c.s.; Verzoekt de regering om een evaluatie van het Statuut met het oog op eventuele modernisering te bevorderen en daarover in overleg te treden met de andere landen binnen het Koninkrijk en de eilandbesturen in Caribisch Nederland.	Kamerstukken I 2015/16, 34300 IV, nr. CXIX, P1	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 2 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2019/20, 35300 IV, nr. C).
De motie van het lid van Raak; verzoekt de regeringen van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Nederland in een gezamenlijk overleg tot een nadere invulling te komen van de verantwoordelijkheden van de landen afzonderlijk en van het Koninkrijk als geheel en de parlementen daarover te informeren.	Kamerstukken II 2018/19, 35099, nr. 23	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35099 (R2114), nr. 28).

Tabel 33 Door de Staten-Generaal aanvaarde moties die nog niet zijn afgerond (stand per 30 juni 2020)

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De motie van het lid Bosman; Verzoekt de regering, om voor 1 oktober 2020 met een voorstel te komen om heldere, duidelijke en werkbare verhoudingen en verantwoordelijkheden vast te leggen binnen het Koninkrijk.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 18	In behandeling. Uitvoering van deze motie wordt prematuur geacht, omdat, zoals beide Kamers der S-G schriftelijk is meegedeeld, een proces in gang is gezet om uitvoering te geven aan de motie Van Raak c.s. (35099 (R2114)). Zolang dit proces loopt, is het niet opportuun om eenzijdig een Nederlandse visie op de verdeling van verantwoordelijkheden binnen het Koninkrijk te ontvouwen.
De motie van het lid Van Dam c.s.: Verzoekt de regering, bij enig volgend liquiditeitsverzoek van het land Sint Maarten de detentiecapaciteit als voorwaarde te betrekken bij het verstrekken van volgende financiële steun.	Kamerstukken II 2019/20, 35443, nr. 4	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor de begrotingsbehandeling geïnformeerd.
De motie van het lid Van Dam c.s.; Verzoekt de regering, te realiseren dat — op kosten van het land Sint Maarten — de uitvoering van het gevangeniswezen op Sint Maarten voor een periode van vijf jaren geheel wordt overgenomen door de Rijksministerraad.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 62	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor de begrotingsbehandeling geïnformeerd.
De motie van het lid Diertens c.s.: Verzoekt de regering, te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de rechtsbijstand op Curaçao, zowel qua capaciteit als qua kennisniveau, te versterken, en hierover voor de begrotingsbehandeling aan de Tweede Kamer te rapporteren.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 63	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor de begrotingsbehandeling geïnformeerd.
De motie van de leden Van Raak en Bosman; Verzoekt de regering, samen met Sint-Eustatius en de Verenigde Staten voorbereidingen te treffen voor een viering op 16 november 2026 op Fort Oranje, liefst in aanwezigheid van onze beide staatshoofden.	Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 19	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor het einde van 2021 geïnformeerd.
De motie van het lid Özütok c.s.; Verzoekt de regering, de regeringscommissaris aan te sporen om in overleg met de eilandsraad van Sint Eustatius een route-tijdtabel op te stellen voor terugkeer naar reguliere bestuurlijke verhoudingen, en de Tweede Kamer daarover voor 1 februari 2021 te informeren.	Kamerstukken II 2019/20, 35422, nr. 8	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor 1 februari 2021 geïnformeerd.
De motie van de leden Van Raak en Bosman; Verzoeken de regering, snel te komen met een voorstel voor continuering van het TBO en de Tweede Kamer hierover te informeren.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 24	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in september 2020 geïnformeerd.
De motie van het lid Van Dam c.s.; Verzoekt de regering, zo spoedig mogelijk over te gaan tot het werven en aanstellen van een kwartiermaker-eilandgriffier die in afwachting van de definitieve benoeming van een eilandgriffier door de eilandsraad vorm geeft aan de nieuw op te richten griffie.	Kamerstukken II 2019/20, 35422, nr. 9	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor 1 november 2020 geïnformeerd.
De motie van de leden Özütok en Diertens; Verzoekt de regering, om in goede onderlinge samenwerking met Caribisch Nederland te zoeken naar op best practices gebaseerde maatregelen om het financiële beheer te verbeteren, daarvoor een plan van aanpak te maken en de Tweede Kamer daarover te informeren.	Kamerstukken II 2018/19, 35200 IV, nr. 9	In behandeling. De Tweede Kamer wordt medio oktober 2020 geïnformeerd.
De motie van het lid van Dam; Verzoekt de regering, in overleg te treden met de regering van Sint Maarten om te spreken over een scheiding van beheer en gezag in de handhaving van de rechtsorde teneinde te bezien in hoeverre Nederland voor een periode van vijf jaar een sterkere rol kan vervullen in de beheersrol.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 22	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in september 2020 geïnformeerd.

Tabel 34 Door bewindslieden gedane toezeggingen die zijn afgerond (stand per 30 juni 2020)

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De staatssecretaris zegt toe (uiterlijk begin 2019) de Tweede Kamer te informeren over dienstverlening bankieren.	Algemeen overleg Sint Eustatius 27 september 2018 (Kamerstukken II, 2018/19, 35000 IV, nr. 27)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 3 juni 2019 door het Ministerie van Financiën per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 32013, nr. 214).
De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer toe in gesprek te treden met de Ministers van Infrastructuur en Waterstaat en van Economische Zaken en Klimaat teneinde het kostenpeil in Caribisch Nederland te verlagen (T02660).	Mondeling overleg Kabinetsreactie onderzoek ijkpunt bestaanszekerheid Caribisch Nederland (gezamenlijke brief Van Ark/Knops) d.d. 16 oktober 2018 (Kamerstukken I 2018/19, 35000 IV, nr. A)	De Eerste Kamer is op 27 juni 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2018/19, 35000 IV, nr. N).
De staatssecretaris zegt toe beide Kamers in een voortgangsrapportage (voor zomer 2019) te informeren over de stappen die moeten worden gezet om een norm voor het sociaal minimum te kunnen vaststellen. Daarin ook aandacht voor een stevige eerste stap gezet om de sociale huisvesting in Caribisch Nederland vorm te geven en is er voor de langere termijn een duidelijk perspectief voor de particuliere markt waarover de staatssecretaris zal rapporteren evenals over het gezamenlijk voorstel om een structurele oplossing te vinden voor renovatie, onderhoud en nieuwbouw van sociale huisvesting.	Kamerbrief Voortgangsbrieff dossier sociale woningbouw in Caribisch Nederland d.d. 17 januari 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 37)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 27 juni 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 61).
De staatssecretaris (en de Staatssecretaris van Sociale Zaken) zegt toe de Tweede Kamer vanaf nu jaarlijks voor het zomerreces over de voortgang van het bestaansminimum Caribisch Nederland te zullen informeren, waaronder in 2020, wanneer de resultaten van een evaluatie van de nu ingezette maatregelen aan de Tweede Kamer zullen worden aangeboden.	Algemeen overleg Bestaansminimum Caribisch Nederland d.d. 13 september 2018 (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 25)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 27 juni 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 61).
De staatssecretaris zegt toe voor de zomer het Bestuursakkoord Saba naar de Tweede Kamer te sturen.	Kamerbrief Voortgang Bestuursakkoord Bonaire 2018 – 2022 d.d. 12 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 58)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 12 juli 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 66).
De staatssecretaris zegt toe voor het zomerreces het overzicht bijzondere uitkeringen op basis van artikel 94 van de Wet Financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba met terugwerkende kracht (vanaf het jaar 2015) naar de Tweede Kamer te sturen.	Kamerbrief Toezending overzicht bijzondere uitkeringen op basis van artikel 94 van de Wet Financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba d.d. 17 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35000 VII, nr. 104)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 17 juli 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 35000 VII, nr. 105).
De staatssecretaris zegt toe de brief van de regering van Curaçao aan de Rijksministerraad, waarin gevraagd wordt om toepassing van artikel 25, eerste lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) na behandeling in de Rijksministerraad aan de Tweede Kamer te zenden en te informeren over de besluitvorming RMR.	Kamerbrief Beantwoording Kamervragen Van Dam over het commentaar «Analyse: Curaçao staat voor kantelpunt» d.d. 23 april 2019 (Aanhangsel Handelingen II 2018/19, nr. 2383)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 12 juli 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 34269, nr. 5).
De programmamanager van het Bestuursakkoord heeft de staatssecretaris geïnformeerd over de werkorganisatie en de vormgeving en planning van de verschillende projecten. Binnenkort zal de Tweede Kamer per brief over de voortgang op de hoogte worden gebracht.	Kamerbrief Verslag werkbezoek Aruba, Bonaire, Curaçao en Sint Maarten (7-11 april 2019) d.d. 23 april 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 53)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 12 juni 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 58).
De staatssecretaris zegt de toe de Eerste- en Tweede Kamer te informeren over de precieze besteding van de middelen bestemd voor de versterking van de maritieme grenzen van Aruba, Bonaire en Curaçao en voor het verlenen van aanvullende ondersteuning voor het verder optimaliseren van vreemdelingenprocessen, zowel in Aruba als in Curaçao.	Kamerbrief Kabinetsappreciatie afsprakenlijst IPKO d.d. 29 augustus 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 33845, nr. 35)	Afgedaan. De Eerste en Tweede Kamer zijn op 6 september 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 29653, nr. 58).
De staatssecretaris zegt toe, zodra het rapport van de aangevraagde IBO, betreffende de coördinerende rol van BZK is ontvangen, de Tweede Kamer hierover zal worden geïnformeerd.	Parlementair agenda punt [10-10-2018] - Plenair debat Begroting Koninkrijksrelaties d.d. 10 oktober 2018 (Handelingen II 2018/19, nr. 11, item 7)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 4 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 11).
De staatssecretaris zegt de toe om in september 2019 de Tweede Kamer te informeren over de voortgang op de criteria die doorslaggevend zijn voor het kunnen terugkeren naar een genormaliseerde situatie voor Sint Eustatius. Op basis van deze voortgang kan worden beoordeeld of er een situatie is ontstaan waarbij een toekomstig bestuur van het openbaar lichaam haar taken zelf duurzaam kan vervullen.	Kamerbrief Voortgangsrapportage Sint Eustatius (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 57)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 24 september 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 6).

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De staatssecretaris zegt toe – na ontvangen voorlichting van de Raad van State – de Tweede Kamer te informeren over standpunt van het Kabinet inzake bereidheid de eilanden een stem te geven bij de benoeming van de Rijksvertegenwoordiger.	Kamerbrief Antwoorden op vragen gesteld tijdens de behandeling van de begroting Koninkrijksrelaties en het BES-fonds d.d. 10 oktober 2018 (Handelingen II 2018/19, nr. 11, item 7)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 4 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 11).
De staatssecretaris zegt de Tweede Kamer toe, over de voortgang van het kwalitatief onderzoek, waar UNICEF Nederland momenteel mee bezig is met een voorstel om in samenwerking met het regiokantoor van UNICEF in Barbados een Situational Analysis uit te voeren in Caribisch Nederland, de Kamer te informeren.	Kamerbrief Evaluatie amendementsgelden kinderrechten Caribisch Nederland d.d. 16 mei 2018 (Kamerstukken II 2017/18, 31839, nr. 617)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 31839, nr. 695).
De staatssecretaris zegt de Tweede Kamer toe, zo mogelijk voor de behandeling van het begrotingshoofdstuk IV Koninkrijksrelaties, nader te informeren over de geleverde inzet en de resultaten van de ondernemingsaanpak van het Team Bestrijding Ondernijning (TBO) sinds 2016.	Kamerbrief Toezegging Indicatoren Wetgevingsoverleg 21 juni 2018 d.d. 17 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35200 IV, nr. 8)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 7 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2010/20, 35300 IV, nr. 14).
De staatssecretaris zegt toe de Kamer periodiek te zullen rapporteren op het terrein van rechtshandhaving waarin de hoofdlijnen van het Justitieel Vierpartijen Overleg zullen worden betrokken.	Parlementair agenda punt [20-06-2019] - Wetgevingsoverleg Jaarverslag en Slotwet 2018 Koninkrijksrelaties d.d. 20 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35200 IV, nr. 14)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 30 september 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 9).
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer periodiek te zullen rapporteren op het terrein van vluchtelingen uit Venezuela, met name indien er nieuwe ontwikkelingen zijn.	Parlementair agenda punt [20-06-2019] - Wetgevingsoverleg Jaarverslag en Slotwet 2018 Koninkrijksrelaties d.d. 20 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35200 IV, nr. 14)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 6 september 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 29653, nr. 58).
De staatssecretaris zal de Tweede Kamer voor het eind van het zomerreces schriftelijk terugkoppelen op het zo veel mogelijk lokaal aanschaffen door de Rijksdienst Caribisch Nederland van lokale producten en diensten.	Parlementair agenda punt [20-06-2019] - Wetgevingsoverleg Jaarverslag en Slotwet 2018 Koninkrijksrelaties d.d. 20 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35200 IV, nr. 14)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 7 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 15).
De staatssecretaris zegt toe om een verbeterde positie van bedrijven binnen het Koninkrijk der Nederlanden bij de aanbestedingen voor de wederopbouwprojecten onder de aandacht te brengen van de Wereldbank en vervolgens de Tweede Kamer hierover te informeren.	Parlementair agenda punt [20-06-2019] - Wetgevingsoverleg Jaarverslag en Slotwet 2018 Koninkrijksrelaties d.d. 20 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35200 IV, nr. 14)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 12 juli 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 66).
De staatssecretaris zegt toe, uiterlijk voor de begrotingsbehandeling van Koninkrijksrelaties (Tweede Kamer), de Eerste en Tweede Kamer te informeren over de uitkomsten en de aanbevelingen van het onderzoek, het nieuwe programma dat UNICEF gaat starten in Caribisch Nederland en de voortgang van de besteding van de kinderrechtenmiddelen.	Kamerbrief Saba package en convenant volkshuisvesting Bonaire d.d. 12 juli 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 66)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 31839, nr. 695).
De staatssecretaris zegt toe medio december 2019 de Tweede Kamer te informeren over de voortgang van de uitvoering van het Bestuursakkoord Bonaire.	Kamerbrief Voortgang Bestuursakkoord Bonaire 2018 – 2022 d.d. 12 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 58)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 4 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 12).
De staatssecretaris gaat de mogelijkheden voor verruimd vliegverkeer bespreken met bewindspersoon lenW. De Tweede Kamer wordt hierover geïnformeerd in het verslag van het werkbezoek met lenW van januari 2019.	Algemeen overleg Sint Eustatius 27 september 2018 (Kamerstukken II, 2018/19, 35000 IV, nr. 27)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 19 augustus 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2018/19, 31936, nr. 650).
De Minister van BZK zegt toe dat de Staatssecretaris BZK na zijn dienstreis de Tweede Kamer zal informeren over de situatie op Sint Maarten (ook stand van zaken projecten wederopbouw).	Plenair debat mondelinge vraag van het lid Bosman (VVD) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, bij afwezigheid van de staatssecretaris, over het mogelijk vallen van de regering van Sint Maarten (TheDailyHerald.sx, 22 september 2019) (Handelingen II 2019/20, nr. 4, item 3)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 8 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 34773, nr. 19).
De Staatssecretaris van BZK zegt toe naar aanleiding van de uitkomsten van het voortgangsoverleg Bestuursakkoord Bonaire dat plaatsvindt in december 2019 de Tweede Kamer te informeren.	Kamerbrief Voortgang Bestuursakkoord Bonaire 2018 – 2022 - september 2019 d.d. 4 oktober 2019 (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 12)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 28 januari 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 45).
De staatssecretaris zegt de Kamers toe binnenkort de hoofdlijn van de kabinetsreactie op de Voorlichting van de Raad van State en het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Caribisch Nederland toe te sturen.	Kamerbrief Reisverslag staatssecretaris Bovenwinden 22-25 september 2019 (Kamerstukken I 2019/20, 35300 IV, nr. B)	Afgedaan. De Eerste en Tweede Kamer zijn op 4 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 11 en Kamerstukken I 2019/20, 35300 IV, nr. D).

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De staatssecretaris zegt toe binnenkort de halfjaarlijkse rapportage van de Wereldbank naar de Eerste Kamer te sturen.	Kamerbrief Reisverslag staatssecretaris Bovenwinden 22-25 september 2019 (Kamerstukken I 2019/20, 35300 IV, nr. B)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 8 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2019/20, 35300 IV, nr. B).
De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van diverse leden toe, de Kamer te informeren over de wenselijkheid van de suggestie van de Raad van State voor een eventuele geleidelijke overgang naar de reguliere situatie op Sint Eustatius en hoe een dergelijk overgangsregime er uit zou moeten zien (T02534).	Plenair debat Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius (34877) d.d. 6 februari 2018 (Handelingen II, 2017/18, nr. 18, item 5)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 24 september 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken I 2019/20, 34877, nr. I).
De staatssecretaris zegt toe de inhoud van de brieven van Curaçao en Sint Maarten, waarin zij akkoord geven op het voorstel uit de RMR van 15 mei jl., met de Tweede Kamer te delen.	Plenair debat Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Incidentele suppletoire begroting inzake liquiditeitssteun Ar/ba, Curaçao en Sint Maarten) TK-35443 d.d. 20 mei 2020 (Handelingen II, nr. 73, item 13)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 3 juni 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35459, nr. 4).
Vanaf 2020 hebben de Minister van JenV en de Staatssecretaris van BZK jaarlijks overleg met de Ministers van Justitie van de landen over een programmatisch overzicht van de te behalen resultaten van het researchesamenwerkingsteam mede op basis van een analyse van het regionaal criminaliteitsbeeld van de landen. De staatssecretaris is voornemens om samen met JenV jaarlijks de Tweede Kamer te informeren.	Kamerbrief Toezegging Indicatoren Wetgevingsoverleg 21 juni 2018 d.d. 17 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35200 IV, nr. 8)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 13 februari 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 48).
De staatssecretaris zegt de Tweede Kamer toe in een later stadium terug te komen op de eventuele heroverwegingen over de vormgeving tussen Europees en Caribisch Nederland voor Bonaire en Saba.	Kamerbrief Kabinetsreactie op het rapport Commissie van Wijzen d.d. 5 februari 2018 (Kamerstukken II 2017/18, 31568, nr. 196)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 4 oktober 2019 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 11).

Tabel 35 Door bewindslieden gedane toezeggingen die nog niet zijn afgerond (stand per 30 juni 2020)

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van diverse leden toe, de Raad van State op korte termijn om voorlichting te vragen over de wijze waarop de Nederlandse regering met Caribisch Nederland omgaat (inclusief de rol van de gezaghebber, het Cft en de Rijksvertegenwoordiger in relatie tot de bewindspersoon) en over de coördinerende rol van de Staatssecretaris van BZK ten aanzien van Caribisch Nederland. De voorlichtingsaanvraag zal met de Kamer worden gedeeld (T02533).	Plenair debat Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius (34877) d.d. 6 februari 2018 (Handelingen II, 2017/18, nr. 18, item 5)	In behandeling. De toezegging als openstaand te blijven beschouwen en de deadline te handhaven in afwachting van het beleidsdebat Koninkrijksrelaties dat gepland nog staat (najaar 2020).
De minister zegt toe de Tweede Kamer na het verschijnen van de volgende rapportage van de voortgangsc commissie uitgebreider te informeren over de voortgang van het Groeiakkoord en de ondersteuning die Nederland biedt voor uitvoering ervan.	Kamerbrief Voortgangsrapportage Groeiakkoord Curaçao, 3e kwartaal 2019 d.d. 26 februari 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 34269, nr. 6)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in september 2020 geïnformeerd.
De staatsecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over de besluiten in de RMR van 3 juli.	Plenair debat Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Incidentele suppletioire begroting inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten, Kamerstukken II 2019/20, 35443, nr. 1) d.d. 20 mei 2020 (Handelingen II, nr. 73, item 13)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in september 2020 geïnformeerd.
Om te bevorderen dat de middelen doelmatig en rechtmatig worden besteed (Corona) heeft de Rijksministerraad besloten dat de landen hiertoe afspraken maken met C(A)ft. Zodra meer bekend is over de voorwaarden waaronder Nederland de aanvullende middelen beschikbaar stelt, zal de Tweede Kamer nader worden geïnformeerd.	Kamerbrief Verslag incidentele suppletioire begroting inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten d.d. 14 mei 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 35443, nr. 3)	22-06-2020 De Tweede Kamer wordt in september 2020 geïnformeerd.
De staatsecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over de entiteit die straks zal worden opgericht, zodra meer duidelijk is over de precieze vormgeving.	Plenair debat Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Incidentele suppletioire begroting inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten) Kamerstukken II 2019/20, 35443, nr.1, d.d. 20 mei 2020 (Handelingen II, nr. 73, item 13)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in september 2020 geïnformeerd.
De staatsecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over nieuwe tranches liquiditeitssteun en humanitaire hulp.	Plenair debat Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Incidentele suppletioire begroting inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten) Kamerstukken II 2019/20, 35443, nr.1, d.d. 20 mei 2020 (Handelingen II, nr. 73, item 13).	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in september 2020 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer tijdens het zomerreces te informeren over de acties van het kabinet om versnelling te krijgen in de wederopbouw na orkaan Irma, ook in relatie tot de werkzaamheden van de Wereldbank en de NGO's.	Algemeen overleg Verzamel-algemeen overleg d.d. 1 juli 2020	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in september 2020 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over Venezolanen die langer in vreemdelingenbewaring worden vastgehouden.	Nota-overleg Rechtshandhaving d.d. 22 juni 2020	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in oktober 2020 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt een schriftelijke reactie aan de Tweede Kamer toe over de veranderingen, effecten die op basis van de aanbevelingen van UNICEF bewerkstelligd zijn (en over de wijze van monitoring en evaluatie).	Algemeen overleg Sociaal minimum en Kinderrechten d.d. 17 juni 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 66)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in oktober 2020 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe periodiek per land de Tweede Kamer gedetailleerder te zullen informeren over de situatie met betrekking tot het financieel beheer aan de hand van een aantal nader vast te stellen indicatoren.	Wetgevingsoverleg Jaarverslag en Slotwet 2018 Koninkrijksrelaties d.d. 20 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35200 IV, nr. 14)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor medio oktober 2020 geïnformeerd.
De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van diverse leden toe, de Kamer ieder kwartaal te informeren over de voorzieningen die bij de Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius zijn en worden getroffen. De eerste kwartaalrapportage zal uiterlijk 1 juni 2018 met de Kamer worden gedeeld (in het kader van toezegging T02531).	Plenair debat Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius (34877) d.d. 6 februari 2018 (Handelingen II, 2017/18, nr. 18, item 5)	In behandeling. De Eerste Kamer wordt voor einde jaar 2020 geïnformeerd.

Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken
Daarbij gaat het onder andere over de voortgang in de criteria en indicatoren die zijn ontwikkeld om de afbouw van het bijzondere regime mogelijk te maken. De resultaten op bestuurlijk vlak, de infrastructuur en op sociaal-economisch terrein, waaronder de bestrijding van armoede. En om de stappen die de regeringscommissaris, de staatssecretaris en het bewindspersonenoverleg Caribisch Nederland zetten of mogelijk maken (T02532).		
De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van het lid Kok (PVV) toe, de discussie over autonomie in Caribisch Nederland en wat de Commissie van Wijzen daarover in haar rapport heeft geschreven, te willen voeren maar niet voor de zomer van 2018 (T02536).	Plenaire debat Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius (34877) d.d. 6 februari 2018 (Handelingen II, 2017/18, nr. 18, item 5)	In behandeling. De Eerste Kamer wordt voor 1 januari 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt de Tweede Kamer toe in de voortgangsrapportages te rapporteren over de meerwaarde van een burgerparticipatieraad, op z'n vroegst een half jaar na de instelling van de eilandsraad.	Parlementaire agenda punt [03-06-2020] - Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius (35 422)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor 1 juni 2021 geïnformeerd.
De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Ten Horn (SP), toe om een Koninklijk Besluit dat ziet op het vervallen van de Rijkswet financieel toezicht ook voor te hangen bij de Eerste Kamer (T01220).	Plenaire debat Consensus rijkswetsvoorstellen (32017 t/m 32020, 32026, 32041, 32178 en 32179, 32186, 32213) d.d. 6 juli 2010 (Handelingen II, 2009/10, nr. 36, 1594-1611 en 1566-1582)	In behandeling. De Eerste Kamer wordt in het najaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt de Eerste Kamer toe, naar aanleiding van een vraag van het lid Laurier (GroenLinks), de voortgangsrapportages over de uitvoering van de plannen van aanpak inzake de AMvRB «Waarborging plannen van aanpak landstaken Curaçao en Sint Maarten» tweemaal per jaar aan de Eerste Kamer te doen toekomen (T01222).	Plenaire debat Behandeling van het wetsvoorstel Regeling van de inrichting, de organisatie en het beheer van de openbare ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba d.d. 6 juli 2020 (Handelingen I 2009/10, nr. 36, pagina 1583-1587)	In behandeling. De voortgangsrapportage is onderdeel van bestaand BZK-beleid.
Na publicatie van het advies van de Raad van State over de ministeriële verantwoordelijkheid zendt het kabinet de Tweede Kamer een nadere kabinetsreactie inzake besluitvorming obv adviezen van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) en het College Aruba financieel toezicht (CAft).	Kamerbrief Verslag incidentele supplettoire begroting inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten d.d. 14 mei 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 35443, nr. 3)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in september 2020 geïnformeerd.

Bijlage 4: Subsidieoverzicht

Tabel 36 Subsidies (bedragen x 1.000 euro)											
Artikel	Naam subsidies (regelingen)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Laatste evaluatie	Volgende evaluatie	Einddatum subsidie
Bevorderen sociaaleconomische structuur											
4.1	Diverse subsidies	268	39.700	1.600	0	0	0	0	- ¹	2023	incidenteel
4.2	Bonaire International Airport	0	3.416	0	0	0	0	0	- ¹	-	incidenteel
4.2	Subsidie Caribisch Nederland	693	3.926	500	500	500	500	500	- ¹	2023	incidenteel
Totaal subsidies (regelingen)		961	43.626	2.100	500	500	500	500			

1 Evaluatie heeft nog niet plaatsgevonden.

Bijlage 5: Evaluatie- en overig onderzoek

Tabel 37 Overzicht evaluatie- en overig onderzoek						
Art. Naam	Titel/ onderwerp	Type onderzoek				Start Afronding
		Ex ante/ MKBA	Monitoring	Ex post	Overig onderzoek	
1. Versterking rechtsstaat						
	Beleidsdoorlichting Versterking rechtsstaat			x		2021 2022
4. Bevorderen sociaaleconomische structuur						
	Beleidsdoorlichting Bevorderen sociaaleconomische structuur			x		2022 2023
5. Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen						
	Beleidsdoorlichting Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen			x		2022 2023
8. Wederopbouw Bovenwindse eilanden						
	Beleidsdoorlichting Noodhulp en Wederopbouw Bovenwindse Eilanden			x		2020 2021
	Onderzoek Noodhulp Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius; Wederopbouw Saba en Sint Eustatius; Early Recovery.			x		2020 2020
	Onderzoek Wederopbouw Sint Maarten (Trustfonds en directe steun)			x		2020 2020

Bijlage 6: Rijksuitgaven Caribisch Nederland

Op verzoek van de motie Hachchi c.s. (Kamerstukken II 2011/12, [33000 IV, nr. 28](#)) wordt jaarlijks een overzicht van alle rijksuitgaven aan Caribisch Nederland (met uitzondering van de vrije uitkering ofwel het BES-fonds) toegevoegd aan de begroting van Koninkrijksrelaties.

Naar aanleiding van de voorlichting van de Afdeling Advisering van de Raad van State (RvS) en het Interdepartementale Beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties (IBO) volgt het kabinet de aanbeveling op om het overzicht Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland aanzienlijk uit te breiden (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)). Doel hiervan is om de rol van het Ministerie van BZK te verstevigen en een meer integrale afweging van de Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland te bevorderen.

Onderstaand is eerst een totaal overzicht te vinden met alle Rijksuitgaven die voor Caribisch Nederland op de (departementale) begrotingen staan. Vervolgens zijn de Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland per (departementale) begroting afzonderlijk weergegeven, uitgesplitst per instrument. In de overzichten en de bijbehorende toelichtingen wordt aangegeven of het uitgaven zijn ten behoeve van eilandelijke taken of rijkstaken en of er sprake is van incidentele of structurele bekostiging.

In de kabinetsreactie is aangekondigd dat naast deze toelichting ook een toelichting gegeven zou worden op de wijze van financiering welke gekoppeld aan de beoogde beleidsdoelen (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)). Deze uitbreiding zal vanaf de begroting 2022 in de bijlagen van de (departementale) begrotingen worden opgenomen.

Deze overzichten zijn opgesteld op basis van de verstrekte informatie van de betreffende departementen. De uitgebreidere en meer inhoudelijke toelichtingen op de instrumenten zijn bij de begrotingen van de betreffende departementen te vinden.

Tabel 38 Totaal overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland (x € 1.000)

Begroting	realisatie		ontwerpbegroting 2021				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal Rijksuitgaven	404.384	504.195	422.463	390.267	373.501	380.149	375.850
IIB Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad	400	400	400	400	400	400	400
IV Koninkrijksrelaties ¹	22.345	11.766	9.868	7.046	7.046	6.396	6.396
VI Justitie en Veiligheid	39.720	46.771	45.020	46.151	46.052	45.456	45.456
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	4.125	5.750	8.781	9.714	9.745	9.845	9.945
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	58.463	65.723	68.939	70.292	63.000	61.169	53.158
IX Financiën en Nationale Schuld	17.308	17.505	17.715	17.708	17.725	17.725	17.725
X Defensie ²	–	–	–	–	–	–	–
XII Infrastructuur en Waterstaat	72.545	72.649	26.623	15.683	8.536	11.505	9.841
XIII Economische Zaken en Klimaat	8.915	54.531	23.922	6.191	6.191	5.991	5.991
XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	3.555	1.223	3.864	3.764	464	464	464
XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid	37.880	49.989	67.239	59.003	56.280	58.295	60.140
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport	139.128	177.888	150.092	154.315	158.062	162.903	166.334

1 De daadwerkelijke uitgaven zijn hoger. Voor een deel van de uitgaven (art. 1) is niet te bepalen is, wat ten goede komt aan Caribisch Nederland.

2 De taken die bij het Ministerie van Defensie zijn belegd, zijn Koninkrijkstaken. Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is daarom niet te bepalen.

Begroting Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad (IIB)

Tabel 39 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad (IIB) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie						
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal uitgaven			400	400	400	400	400	400	400
Artikel 3 Nationale ombudsman			400	400	400	400	400	400	400
Institutionele inrichting	Rijk	structureel	400	400	400	400	400	400	400

Toelichting

Artikel 3 Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman heeft voor het uitvoeren van haar werkzaamheden op Caribisch Nederland (CN) (Rijksbrede taken) vanaf 2018 een structureel budget beschikbaar van € 0,4 mln.

Begroting Koninkrijksrelaties (IV)

Tabel 40 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie		ontwerpbegroting 2021				
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal uitgaven			22.345	11.766	9.868	7.046	7.046	6.396	6.396
Artikel 1 Versterken rechtsstaat									
Bijdrage aan ZBO's/ RWT's	eilandelijk	structureel	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.						
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	eilandelijk	structureel	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.						
Artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur			22.345	11.766	9.868	7.046	7.046	6.396	6.396
Subsidies (regelingen)	Rijk	incidenteel	693	3.926	500	500	500	500	500
Inkomensoverdrachten	Rijk	structureel	3.017	2.572	2.477	2.149	2.149	1.283	1.283
Opdrachten	Rijk en eilandelijk	incidenteel	836	768	1.391	1.397	1.397	1.613	1.613
Bijdrage aan medeoverheden	Rijk en eilandelijk	incidenteel	17.799	4.500	5.500	3.000	3.000	3.000	3.000

Toelichting

Artikel 1 Versterken rechtsstaat

Recherche is een eilandelijke taak. Op grond van het [Protocol inzake gespecialiseerde recherchesamenwerking](#) ondersteunt het Recherche Samenwerkingsteam (RST) in deze taak. Het protocol is voor onbepaalde tijd. Met de [Politiewet 2012](#) is bepaald dat er tussen de politie en het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) een gesloten systeem voor financiering van de politie bestaat. Jaarlijks worden de budgetten van begrotingshoofdstuk IV Koninkrijksrelaties ten behoeve van het RST overgeheveld naar begrotingshoofdstuk VI JenV. Daarom is vanaf 2020 deze post te vinden onder het instrument *bijdrage aan (andere) hoofdstukken*.

Het RST is zowel in CN als in de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten actief. Hierdoor is niet uit te splitsen welk deel ten goede komt aan CN en welk deel aan de landen.

Artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur

Subsidies

Het betreft onder meer een incidentele subsidie voor de jaren 2019-2021 aan UNICEF om de openbare lichamen te helpen met het ontwikkelen van kinderrechten. Ook kan op ad hoc basis subsidie worden verstrekt aan initiatieven die verbindingen bevorderen op het gebied van cultuur, educatie en wetenschap.

In lijn met besluitvorming voor Europees Nederlandse gemeenten ontvangen de openbare lichamen compensatie ten behoeve van inkomstenderving over 2020, waarbij ook de inkomsten uit luchtvaart worden betrokken. Voor Bonaire komen deze inkomsten direct binnen bij Bonaire International Airport. Er zullen afspraken worden gemaakt op welke wijze compensatie voor deze inkomstenderving wordt vormgegeven, voor een maximaal subsidiebedrag van € 3,4 mln.

Inkomensoverdrachten

Uit deze middelen worden de pensioenen van gewezen politieke gezagdragers van het land Nederlandse Antillen (bewindspersonen, statenleden en gezaghebbers) afkomstig van Bonaire, Sint Eustatius en Saba gefinancierd. Met het opheffen van het land Nederlandse Antillen in 2010 is bepaald dat deze pensioenen ten laste van Nederland komen ([Stcrt. 2010, 14723](#)). Daarmee is dit een structurele rijkstaak.

Opdrachten

Het ministerie en de openbare lichamen zien het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit en slagkracht van het openbaar bestuur te vergroten en de bestuurlijke kaders in CN te versterken. Op actuele vraagstukken wordt via incidentele opdrachten ingespeeld. Het gaat dan om onder andere het trainen van de ambtelijke lokale apparaten en het gericht ondersteunen met kennis en expertise op het terrein van goed bestuur en gezonde overheidsfinanciën.

Bijdrage aan medeoverheden

In afstemming met het lokaal bestuur in CN worden bijzondere uitkeringen verleend om naast de vrije uitkering gerichte initiatieven te kunnen ondersteunen op het sociaaleconomische vlak met in voorkomende gevallen additionele begeleiding en ondersteuning vanuit Den Haag of Europees Nederlandse gemeenten.

Ook zijn middelen beschikbaar om de projecten en activiteiten die in de akkoorden met Bonaire en Saba staan uit te voeren. Deze bijdragen zijn niet structureel, maar gekoppeld aan de afspraken in de akkoorden die de genoemde openbare lichamen en het Rijk samen hebben gemaakt.

Begroting Justitie en Veiligheid (VI)

Tabel 41 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Justitie en Veiligheid (VI) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie						ontwerpbegroting 2021				
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025				
Totaal uitgaven			39.720	46.771	45.020	46.151	46.052	45.456	45.456				
Artikel 31 Politie			24.519	25.302	26.810	27.208	27.209	26.513	26.513				
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	Rijk	structureel	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.										
Bijdrage aan medeoverheden	Rijk	structureel	24.519	25.302	26.810	27.208	27.209	26.513	26.513				
Artikel 33 Veiligheid en criminaliteitsbestrijding			7.002	6.986	4.852	4.853	4.853	4.853	4.853				
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	Rijk	structureel	7.002	6.986	4.852	4.853	4.853	4.853	4.853				
Artikel 34 Straffen en beschermen			8.199	14.483	13.358	14.090	13.990	14.090	14.090				
Subsidies (regelingen)	Rijk	structureel	0	1.762	1.636	1.566	1.566	1.566	1.566				
Bijdrage aan agentschappen	Rijk	structureel	7.109	11.600	10.600	11.400	11.300	11.400	11.400				
Bijdrage aan medeoverheden	Rijk	structureel	1.090	1.121	1.122	1.124	1.124	1.124	1.124				

Toelichting

Artikel 31 Politie

Bijdrage aan ZBO's/ RWT's

Bijdrage aan de Nationale Politie ten behoeve van de bestrijding ondermijning (TBO) en witwassen (incidenteel 2020-2021) en ten behoeve van het Recherche Samenwerkingsteam (RST). Deze bijdrage is structureel, waarbij de middelen voor 2024 en latere jaren nog op de begroting Koninkrijksrelaties staan. Het geld is bestemd voor het Caribisch deel van het Koninkrijk en is niet uit te splitsen naar CN en Sint Maarten, Curaçao en Aruba.

Bijdrage aan medeoverheden

De Minister van Justitie en Veiligheid (JenV) is korpsbeheerder van het brandweer- en politiekorps CN. Ter bekostiging van de personele en materiële uitgaven van deze korpsen wordt een bijdrage verstrekt. Het brandweerkorps investeert in de totstandkoming van het beheersplan 2020–2023 en het politiekorps in een herinrichtingsplan welke vervolgens dient te leiden tot een nieuw organisatie- en formatierapport. De uitwerking van deze plannen dient zijn beslag te krijgen in 2020 en volgende jaren. De jaarlijks vastgestelde begroting vormt de wettelijke grondslag voor de bekostiging van de beide korpsen van CN.

Artikel 33 Veiligheid en criminaliteitsbestrijding

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Nederland draagt op verschillende manieren bij aan het rechtsbestel in CN en de andere landen van het Koninkrijk. Naast een jaarlijkse bijdrage aan het Gemeenschappelijk Hof van Justitie en de Openbaar Ministeries wordt onder andere gestimuleerd dat het aantal rechters en officieren van justitie zowel kwantitatief als kwalitatief op goed niveau blijft. De juridische dienstverlening op de BES-eilanden is geborgd door advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders. Via de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN) en de Raad voor Rechtsbijstand wordt kosteloze rechtsbijstand verleend aan onvermogenen. Voorts wordt een subsidie beschikbaar gesteld voor een notaris van Sint Maarten ten behoeve van de beschikbaarheid van het notariaat op Saba en Sint-Eustatius. Ook is er een Commissie bescherming

persoonsgegevens BES die toezicht houdt op de uitvoering van de [Wet bescherming persoonsgegevens BES](#). Tot slot wordt de Raad voor de rechtshandhaving in staat gesteld zijn taak, als vastgelegd in de [Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving](#), op een goed niveau uit te kunnen voeren.

Artikel 34 Straffen en beschermen

Subsidies (regelingen)

Deze middelen worden ingezet voor de erkende reclasseringsorganisatie Stichting Reclassering Caribisch Nederland (SRCN). De SRCN richt zich op de reclasseringstaak op CN. Tot en met 2019 liep deze subsidie via Reclasering Nederland, maar vanaf 2020 heeft JenV een directe subsidierelatie met de SRCN.

Bijdrage aan agentschappen

Ten aanzien van CN levert Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) een bijdrage aan de veiligheid van de samenleving door de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen en door de aan hun zorg toevertrouwde personen de kans te bieden een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan op te bouwen. Daarnaast heeft de DJI een adviserende functie voor de overige landen binnen het koninkrijk op het gebied van detentie, vreemdelingenbewaring en forensische zorg.

Bijdrage aan medeoverheden

De BES voogdijraad heeft civielrechtelijke en strafrechtelijke taken (onderzoeks- en adviestaken en rekestreurende taken en coördinatie bij strafzaken) die zij uitvoert in CN, namelijk op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Daarnaast vervult de BES voogdijraad ook de rol van de Centrale Autoriteit in CN.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII)

Tabel 42 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie						
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal uitgaven			4.125	5.750	8.781	9.714	9.745	9.845	9.945
Artikel 3 Woningmarkt			2.004	3.739	7.000	8.269	8.300	8.400	8.500
Subsidies (regelingen)	eilandelijk	incidenteel en structureel	1.635	3.700	7.000	8.269	8.300	8.400	8.500
Opdrachten	eilandelijk	incidenteel	323	39	0	0	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	eilandelijk	incidenteel	46	0	0	0	0	0	0
Artikel 6 Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving			2.015	2.011	1.781	1.445	1.445	1.445	1.445
Bijdrage aan agentschappen	eilandelijk	structureel en incidenteel	1.940	1.936	1.781	1.445	1.445	1.445	1.445
Bijdrage aan medeoverheden	eilandelijk	incidenteel	75	75	0	0	0	0	0
Artikel 7 Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid			106	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	Rijk	incidenteel	106	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Artikel 3 Woningmarkt

Subsidies (regelingen)

Aan Bonaire wordt een bijdrage voor 5 jaar verstrekt voor de aanleg van noodzakelijke infrastructuur voor sociale woningbouw. Aan Bonaire, Saba en Sint Eustatius wordt structureel een bijdrage verstrekt voor de verhuurderssubsidie op de eilanden.

Opdrachten

Er wordt onderzoek gedaan naar verdere verlichting van de woonlasten op Bonaire, Saba en Sint Eustatius.

Artikel 6 Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving

Bijdrage aan agentschappen

De taken zijn op het gebied van bevolkingsadministratie en paspoorten en dat zijn eilandstaken. De bijdrage aan de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) is structureel en betreft ondersteuning van de Persoonsinformatievoorziening Nederlandse Antillen en Aruba (PIVA) reisdocumenten algemeen en de identiteitskaart BES. Daarnaast is een klein deel incidenteel: RvIG ontvangt een incidentele bijdrage voor ondersteuning frontoffice-backoffice van het Openbare Lichaam Sint Eustatius (naar aanleiding van de [Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius](#)).

Bijdrage aan medeoverheden

Deze bijdrage is incidenteel aan Saba. De taken zijn op het gebied van bevolkingsadministratie en paspoorten en dat zijn eilandstaken. Saba ontvangt een bijdrage voor ondersteuning frontoffice-backoffice van het Openbare Lichaam Saba.

Artikel 7 Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid

Bijdrage aan medeoverheden

De incidentele bijdrage was een pilot en had als doel gemeenten en openbare lichamen (waaronder Saba) te helpen en stimuleren met het bedenken en uitvoeren van integraal beveiligingsbeleid. De verworven inzichten worden gebruikt om een modelplan/afwegingskader op te stellen waar andere Nederlandse gemeenten en openbare lichamen gebruik van kunnen maken.

Begroting Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII)

Tabel 43 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie						ontwerpbegroting 2021				
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025				
Totaal uitgaven			58.463	65.723	68.939	70.292	63.000	61.169	53.158				
Artikel 1 Primair onderwijs			19.349	33.667	37.076	39.221	32.028	30.192	22.183				
Subsidies (regelingen)	Rijk	structureel	380	0	0	0	0	0	0				
Bekostiging	Rijk	structureel	18.969	20.088	19.991	19.981	19.979	19.988	20.197				
Bijdrage aan medeoverheden	Rijk	structureel	0	13.579	17.085	19.240	12.049	10.204	1.986				
Artikel 3 Voortgezet onderwijs			16.335	17.799	17.487	17.487	17.456	17.561	17.559				
Bekostiging	Rijk	structureel	16.335	17.799	17.487	17.487	17.456	17.561	17.559				
Artikel 4 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie			16.939	8.263	8.463	7.660	7.591	7.491	7.491				
Subsidies (regelingen)	Rijk	structureel	467	0	0	0	0	0	0				
Bekostiging	Rijk	structureel	5.316	8.263	8.463	7.660	7.591	7.491	7.491				
Opdrachten	Rijk	structureel	3.719	0	0	0	0	0	0				
Bijdrage aan medeoverheden	Rijk	structureel	7.437	0	0	0	0	0	0				
Artikel 11 Studiefinanciering			3.340	3.366	3.363	3.374	3.375	3.375	3.375				
Inkomstenoverdrachten	Rijk	structureel	3.340	3.366	3.363	3.374	3.375	3.375	3.375				
Artikel 14 Cultuur			0	50	50	50	50	50	50				
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	Rijk	structureel	0	50	50	50	50	50	50				
Artikel 16 Onderzoek en wetenschapsbeleid			2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500				
Bekostiging	Rijk	structureel	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500				

Toelichting

Artikel 1 Primair onderwijs

Bekostiging

Het Rijk verstrekt aan de schoolbesturen in CN lumpsumbekostiging voor de personele kosten en materiële instandhouding. Het betreft de schoolbesturen op de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.

Bijdrage aan medeoverheden

Deze middelen worden ingezet voor het verder verbeteren van de kwaliteit van het gehele onderwijs in CN tot een naar Nederlandse maatstaven aanvaardbaar niveau. Een groot gedeelte van het budget is bestemd voor de verbetering van de onderwijshuisvesting. Middelen voor onderwijshuisvesting zijn incidenteel en lopen in 2025 af.

Artikel 3 Voortgezet Onderwijs

Bekostiging

Het Rijk verstrekt sinds 10 oktober 2010 lumpsumbekostiging aan de schoolbesturen in CN voor de personele kosten en materiële instandhouding. Het betreft de schoolbesturen op de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Artikel 4 Beroepsonderwijs en volwasseneducatie

Bekostiging

Deze middelen zijn bedoeld voor het verzorgen van middelbaar beroepsonderwijs in CN. De onderwijsinstellingen in CN ontvangen hiervoor lumpsumbekostiging. Ook de Raad Onderwijs Arbeidsmarkt in CN wordt vanuit deze middelen bekostigd.

Artikel 11 Studiefinanciering

Inkomensoverdrachten

Deze middelen zijn bedoeld voor het toekennen van studiefinanciering in CN op grond van de [Wet studiefinanciering BES](#). Deze wet regelt de studiefinanciering BES en de opstarttoelage en is van toepassing op studenten die voldoen aan de voorwaarden.

Artikel 14 Cultuur

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Deze middelen zijn structureel beschikbaar voor losse projecten in verband met het cultuur en erfgoed, zoals archiefbeheer en behoud op CN, voor de implementatie van archeologie wetgeving en beleid en voor cultuureducatie (muziek in de klas).

Artikel 16 Onderzoek en wetenschapsbeleid

Bekostiging

Deze middelen worden structureel aangewend voor het uitvoeren van het onderzoeksprogramma op en over de Cariben. De middelen maken geoormerkt deel uit van de rijksbijdrage Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Deels worden deze middelen via Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) ingezet voor het instandhouden van het Caribbean Netherlands Science Institute (CNSI) op Sint Eustatius. Het merendeel van het bedrag wordt via calls van NWO ingezet voor onderzoeksprojecten in het teken van de Cariben.

Begroting Financiën en Nationale Schuld (IX)

Tabel 44 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Financiën en Nationale Schuld (IX) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie		ontwerpbegroting 2021				
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal uitgaven			17.308	17.505	17.715	17.708	17.725	17.725	17.725
Artikel 1 Belastingen			13.879	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Apparaatsuitgaven	Rijk	structureel	13.879	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Artikel 2 Financiële markten			3.429	3.505	3.715	3.708	3.725	3.725	3.725
Garanties	Rijk	structureel	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	Rijk	structureel	2.429	2.505	2.715	2.708	2.725	2.725	2.725

Toelichting

Artikel 1 Belastingen

Betreft de kosten van uitvoering van fiscale wet- en regelgeving en douanetaken in CN.

Artikel 2 Financiële markten

Garanties

Als garantie voor een Depositogarantiestelsel (DGS) voor de BES-eilanden is bij eerste suppletoire wet 2017 een begrotingsreserve ingesteld. Jaarlijks wordt € 1 mln. toegevoegd aan de begrotingsreserve. Met het DGS BES wordt de financiële stabiliteit op de BES-eilanden geborgd.

Bijdrage aan ZBO's/ RWT's

De verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën ten aanzien van de toezichttaken is dezelfde voor de BES-eilanden als voor Europees Nederland, omdat de verhouding tussen de minister en de toezichthouders dezelfde is. Het toezicht op de BES-eilanden is net als in Nederland op afstand geplaatst bij De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM); de Minister van Financiën is systeemverantwoordelijk. Voor het toezicht op de BES-eilanden ontvangt DNB jaarlijks een overheidsbijdrage en voor het gedragstoezicht op de financiële markten op de BES-eilanden ontvangt de AFM jaarlijks een overheidsbijdrage.

Begroting Defensie (X)

Tabel 45 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Defensie (X) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie		ontwerpbegroting 2021				
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal uitgaven									
Artikel 2 Koninklijke Marine									
Opdrachten, Personele en Materiële Uitgaven	Rijk	structureel	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.						
Artikel 3 Koninklijke Landmacht									
Opdrachten, Personele en Materiële Uitgaven	Rijk	structureel	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.						
Artikel 5 Koninklijke Marechaussee									
Opdrachten, Personele en Materiële Uitgaven	Rijk	structureel	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.						
Artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando									
Opdrachten, Personele en Materiële Uitgaven	Rijk	structureel	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.						

Toelichting

De taken die bij het Ministerie van Defensie zijn belegd, zijn Koninkrijks-taken. De hiervoor beschikbare middelen worden door Defensie zelf ingezet en zijn structureel van aard.

Begroting Infrastructuur en Waterstaat (XIII)

Tabel 46 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Infrastructuur en Waterstaat (XII) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie						ontwerpbegroting 2021					
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025					
Totaal uitgaven			72.545	72.649	26.623	15.683	8.536	11.505	9.841					
Artikel 11 Integraal waterbeleid			0	1.297	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)	eilandelijk	incidenteel	0	1.297	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Artikel 13 Bodem en ondergrond			6.798	6.056	9.633	4.706	4.706	4.256	2.592					
Subsidies (regelingen)	eilandelijk	structureel	6.341	5.961	9.538	4.611	4.611	4.161	2.497					
Opdrachten	Rijk	incidenteel	217	95	95	95	95	95	95					
Bijdrage aan medeoverheden	eilandelijk	incidenteel	240	0	0	0	0	0	0					
Artikel 14 Wegen en verkeersveiligheid			15.285	28.000	1	1	1	0	0					
Bijdrage aan medeoverheden	eilandelijk	structureel	15.285	28.000	1	1	1	0	0					
Artikel 17 Luchtvaart			12.824	17.128	6.885	5.986	464	464	464					
Subsidies (regelingen)	Rijk	incidenteel	649	747	425	425	0	0	0					
Opdrachten	Rijk	structureel	1.397	714	457	458	464	464	464					
Bijdrage aan agentschappen	Rijk	incidenteel	4.422	6.609	6.003	5.103	0	0	0					
Bijdrage aan medeoverheden	eilandelijk	incidenteel	6.356	9.058	0	0	0	0	0					
Artikel 18 Scheepvaart en havens			29.498	16.915	100	100	100	100	100					
Opdrachten havens CN	eilandelijk	incidenteel	797	165	100	100	100	100	100					
Bijdrage aan medeoverheden	eilandelijk	incidenteel	28.701	16.750	0	0	0	0	0					
Artikel 21 Duurzaamheid			1.148	1.374	1.374	1.375	0	0	0					
Bijdrage aan medeoverheden	Rijk en eilandelijk	incidenteel	1.148	1.374	1.374	1.375	0	0	0					
Artikel 22 Omgevingsveiligheid en milieurisico's			347	451	0	0	0	0	0					
Subsidies (regelingen)	eilandelijk	incidenteel	82	82	0	0	0	0	0					
Opdrachten	Rijk en eilandelijk	incidenteel	165	281	0	0	0	0	0					
Bijdrage aan medeoverheden	Rijk en eilandelijk	incidenteel	100	88	0	0	0	0	0					
Artikel 23 Meteorologie, seismologie en aardobservatie			855	745	635	635	635	635	635					
Bijdrage aan medeoverheden	Rijk	structureel	855	745	635	635	635	635	635					
Artikel 24 Handhaving en toezicht			735	950	950	950	950	950	950					
Bijdrage aan agentschappen	Rijk	structureel	735	950	950	950	950	950	950					
Artikel 26 Bijdrage aan investeringsfondsen			5.000	930	6.945	1.830	1.580	5.000	5.000					
Bijdrage aan het Infrastructuurfonds	eilandelijk	structureel	5.000	930	6.945	1.830	1.580	5.000	5.000					
Bijdrage aan Deltafondsen	eilandelijk	incidenteel	215	0	0	0	0	0	0					
Artikel 97 Algemeen departement			55	100	100	100	100	100	100					
Opdrachten	Rijk	structureel	55	100	100	100	100	100	100					

Toelichting

Artikel 11 Integraal waterbeleid

Subsidies (regelingen)

Betreft middelen voor coronamaatregelen in CN. In 2020 ontvangen de drinkwaterbedrijven op Sint Eustatius en Bonaire, respectievelijk WEB en STUCO gezamenlijk een subsidie van in totaal € 1,297 mln., bedoeld om voor alle gebruikers een aftrekpost op de rekening te verlenen ter hoogte van het vaste aansluitarief water. Deze maatregel geldt vanaf 1 mei aanstaande tot het eind van dit jaar. Voor het jaar 2020 betreft het een bedrag van maximaal € 1,297 mln. De drinkwaterbedrijven voeren de taak uit op de eilanden onder het bewind van het lokale eilandbestuur.

Artikel 13 Bodem en ondergrond

Subsidies (regelingen)

Het betreft een meerjarige bijdrage aan drinkwatervoorzieningen afvalwatervoorzieningen aan het Openbaar Lichaam Saba en aan het drinkwaterbedrijf STUCO op Sint Eustatius en aan het Water en EnergieBedrijf Bonaire ten behoeve van waterkwaliteit, waterhoeveelheid en betaalbaarheid. Het relatief geringe gebruikersaantal op de eilanden zorgt bij toerekening van de drink-afvalwaterkosten voor relatief hoge kosten per gebruiker. Het openbaar lichaam en de drink- en afvalwaterbedrijven voeren de taak uit.

Opdrachten

Betreft opdrachtverstrekking door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) voor beleidsonderzoeken drink- en afvalwater op Saba, Sint Eustatius en Bonaire. Opdrachtnemers waren: TNO Caribbean, SIRA Consulting BV, Berenschot BV en Vitens Evides International en KPMG. Betreft individuele en tijdelijke beleidsonderzoeken en evaluatieopdrachten.

Bijdrage aan medeoverheden

Betreft een incidentele bijdrage in de financiering van herstelwerkzaamheden aan de watervoorziening op Saba na de door de orkaan Irma veroorzaakte schade. Bovendien is er een Watertruck gefinancierd die het water bij de gebruikers aflevert (Dit in verband met het ontbreken van een waterleidingnetwerk door de verharde ondergrond op Saba). Het openbaar lichaam voert de taak uit.

Artikel 14 Wegen en verkeersveiligheid

Bijdrage aan medeoverheden

Dit betreft een bijdrage voor onderhoud en verbetering aan wegen. Dit is een structurele taak en een wettelijke taak van de eilanden.

Artikel 17 Luchtvaart

Subsidies (regelingen)

Om een stijging in de tarieven voor het gebruik van luchtverkeersdienstverlening op en rond Bonaire International Airport te voorkomen, dekt IenW een deel van de kosten voor het leveren van de dienst door Dutch Caribbean Air Navigation Service Provider (DC ANSP) via subsidiering. Zonder deze bijdrage zouden de tarieven dusdanig sterk stijgen dat een mogelijke verstoring van de markt zal optreden, met bijbehorend negatief effect op de lokale gemeenschap. Dit is incidenteel. Het is verbonden aan een specifiek tekort bij DC ANSP gedurende een specifieke tariefperiode. Het betreft een rijkstaak. De nationale overheid is er voor verantwoordelijk dat er veilig kan worden gevlogen op en rond Bonaire. IenW heeft DC ANSP aangewezen als dienstverlener, en de Minister van IenW is verantwoordelijk voor het vaststellen van het tarief.

Opdrachten

Het betreft opdrachten voor de aanschaf van apparatuur en installaties ter bevordering van het veilig gebruik van de luchthavens en ter verbetering van de bedrijfsvoering. Tevens betreft het de financiering van diverse onderzoeken, opleidingen, workshops en de jaarlijks terugkerende kosten voor instandhouding van de luchtvaartpublicaties. Gelet op de systeemverantwoordelijkheid van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) betreft het een rijkstaak. Het gebeurt meerjarig en is daarom structureel.

Bijdrage aan agentschappen

Het betreft projecten die erop gericht zijn de veiligheid op de luchthavens CN te vergroten. Gelet op de systeemverantwoordelijkheid van de Minister van IenW betreft het een rijkstaak. De projecten beslaan meerdere jaren maar kennen wel een einddatum en worden daarom als incidenteel gezien.

Bijdrage aan medeoverheden

Het budget wordt via een bijzonder uitkering verstrekt aan het Openbaar Lichaam Sint Eustatius voor erosiebestrijding. Gelet op verstrekking aan het openbaar lichaam betreft het een eilandelijke taak met betrekking tot de erosiebestrijding. De bijdrage wordt eenmalig verstrekt en is daarmee incidenteel.

Artikel 18 Scheepvaart en havens

Opdrachten havens CN

Het opdrachtenbudget is bedoeld voor de verbetering van het Nautisch Beheer en de havenbedrijven in samenwerking met het Havenbedrijf Amsterdam.

Bijdrage aan medeoverheden

Dit betreft de laatste middelen voor wederopbouw van de Bovenwindse zeehavens na de orkanen van 2017, plus een extra bijdrage ten behoeve van de haven van Saba in verband met het scheiden van passagiers en vracht in de nieuw te bouwen haven. Daarnaast is het budget bedoeld voor het inrichten van een ferrydienst Sint Maarten - Saba - Sint Eustatius. Deze bedragen worden overgeheveld via een bijzondere uitkering.

Artikel 21 Duurzaamheid

Bijdrage aan medeoverheden

IenW draagt een systeemverantwoordelijkheid voor het milieubeheer op de BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius, Saba). Een belangrijk onderdeel hiervan is het tot stand brengen van een duurzaam afvalbeheer conform de [Wet volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer BES](#) (Wet VROM BES). Om deze reden wordt door het Directoraat Generaal Milieu en Internationaal (DGMI) (financiële) ondersteuning geboden. In 2012 is door toenmalig Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu (IenM) financiële ondersteuning aan het bestuur van Bonaire toegezegd voor een bepaalde periode, vandaar incidentele financiering. Onder de systeemverantwoordelijkheid op rijksniveau is afvalbeheer een verantwoordelijkheid op eilandelijk/gemeentelijk niveau (zoals dat ook in Europees Nederland is). Openbaar Lichaam Bonaire is het bevoegd gezag voor wat betreft afvalbeheer op Bonaire.

Artikel 22 Omgevingsveiligheid en milieurisico's

Subsidies (regelingen)

Subsidies in 2019 en 2020 worden incidenteel verstrekt voor de inhuur van personele capaciteit bij Openbaar Lichaam Bonaire ten behoeve van de implementatie van de [Wet VROM BES](#).

Opdrachten

De bedragen in 2019 en 2020 zijn opgebouwd uit meerdere kleinere incidentele opdrachten die zowel toezien op rijkstaken als eilandelijke taken.

Bijdrage aan medeoverheden

De incidentele bijdrage in 2019 betreft de bouw van een vuurwerkopslag (Kruithuis) op verzoek van Openbaar Lichaam Bonaire. Het bedrag in 2020 is nog onbestemd.

Artikel 23 Meteorologie, seismologie en aardobservatie**Bijdrage aan medeoverheden**

Dit betreft structurele dienstverlening ten behoeve van de bereikbaarheid (via lucht en water) en veiligheid van de BES-eilanden. Denk hierbij aan luchtvaart dienstverlening, orkaan waarschuwingen en Tsunami waarschuwingen.

Artikel 24 Handhaving en toezicht**Bijdrage aan agentschappen**

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) verstrekt vergunningen en houdt toezicht op (inter)nationale wet- en regelgeving die van toepassing is op CN. Sinds 2010 maken de eilanden onderdeel uit van Nederland en vallen ze dus ook onder Nederlandse wet- en regelgeving. Het gaat in het bijzonder om internationaal vastgestelde regelgeving bij luchtvaart en scheepvaart. Het betreft een structurele taak die de inspecteurs uitvoeren.

Artikel 26 Bijdrage aan investeringsfondsen**Bijdrage aan het Infrastructuurfonds**

Uitgaven voor CN vanuit het Infrastructuurfonds en Deltafonds worden verantwoord op HXII en zijn terug te vinden in de verschillende beleidsartikelen van HXII.

Artikel 97 Algemeen departement**Opdrachten**

Dit betreft uitgaven voor het departementaal crisis coördinatiecentrum.

Begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)

Tabel 47 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Economische Zaken en Klimaat (XIII) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie						ontwerpbegroting 2021					
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal uitgaven			8.915	54.531	23.922	6.191	6.191	5.991	5.991					
Artikel 1 Goed functionerende economie en markten			681	2.486	3.682	651	651	651	651					
Subsidies (regelingen)	Rijk	incidenteel	0	1.804	3.000	0	0	0	0					
Opdrachten	Rijk	incidenteel	30	31	31	0	0	0	0					
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	Rijk	structureel	651	651	651	651	651	651	651					
Artikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaarts-groei			1.443	27.261	7.396	1.396	1.396	1.196	1.196					
Subsidies (regelingen)	Rijk (2020) eilandelijk	incidenteel (2020) structureel	467	26.100	6.100	100	100	100	100					
Opdrachten	Rijk	structureel	976	1.161	1.296	1.296	1.296	1.096	1.096					
Artikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering			6.791	24.784	12.844	4.144	4.144	4.144	4.144					
Subsidies (regelingen)	Rijk	structureel/ incidenteel	6.791	24.784	12.844	4.144	4.144	4.144	4.144					

Toelichting

Artikel 1 Goed functionerende economie en markten

Subsidies (regelingen)

Voor CN stelt EZK 25 dollar per aansluiting per maand beschikbaar om de kosten van een vaste internetverbinding te verlagen. Op die manier wordt een bijdrage geleverd aan de armoedeproblematiek en het feit dat een internetverbinding essentieel is voor het thuiswerken en thuisonderwijs.

Opdrachten

Dit betreft een incidentele opdracht aan Unkobon (Bonairiaanse Consumentenbond). De prijsvergelijker betreft een opdracht aan Unkobon die voor het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) een maandelijkse vergelijking van supermarktprijzen uitvoert gedurende 2020 en 2021.

Bijdrage aan ZBO's/ RWT's

Dit betreft een structurele bijdrage aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor statistisch onderzoek op CN.

Artikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaarts-groei

Subsidies (regelingen)

Jaarlijks verstrekt het Rijk subsidies voor ca. € 0,1 mln. aan de Kamer van Koophandel (KvK) op CN. Incidenteel is in 2020 € 26,0 mln. aan subsidie toegevoegd voor de uitvoering van de coronamaatregelen Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren (TOGS) en Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) op CN. Voor 2021 is hiervoor € 6 mln. toegevoegd.

Opdrachten

Jaarlijks reserveert het Rijk minimaal € 1,0 mln. voor diverse opdrachten op CN. Deze uitgaven bestaan uit onder andere kosten voor aanvullend statistisch onderzoek door het CBS en personeelskosten voor de medewerkers op de lokale RCN unit op Bonaire.

Artikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering**Subsidies (regelingen)**

Het ministerie van EZK verleent structurele netbeheersubsidies aan de energiebedrijven op de eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba om de netbeheertarieven op hetzelfde niveau te krijgen als in Europees Nederland. Daarnaast ontvangen de energiebedrijven in 2020 in het kader van de coronamaatregelen incidenteel een additionele subsidie om de netbeheertarieven op de eilanden in 2020 naar 0 te verlagen.

Begroting Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV)

Tabel 48 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie		ontwerpbegroting 2021				
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal uitgaven			3.555	1.223	3.864	3.764	464	464	464
Artikel 22 Natuur, visserij en gebiedsgericht werken¹			3.555	1.223	3.864	3.764	464	464	464
Opdrachten	Rijk	structureel	2.572	1.223	3.864	3.764	464	464	464
Bijdrage aan medeoverheden	Rijk	incidenteel	983	0	0	0	0	0	0

1 Dit was voorheen artikel 12 Natuur en biodiversiteit.

Toelichting

Artikel 22 Natuur, visserij en gebiedsgericht werken

Opdrachten

CN is een internationale «biodiversity hotspot». Natuur en biodiversiteit staan ook hier onder druk. Het rapport [De staat van instandhouding van de natuur, Caribisch Nederland 2017 \(2018\)](#) beoordeelt de gezondheid van de eilandelijke ecosystemen als matig tot negatief. Bijzondere aandacht wordt hierbij gegeven aan de achteruitgang van de koraalriffen. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is op grond van de [Wet grondslagen natuurbeheer en bescherming BES](#) verantwoordelijk voor het (eenmaal per vijf jaar) voorbereiden en vaststellen van een natuurbeleidsplan voor de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, waarin mede uitvoering wordt gegeven aan internationale verplichtingen. Het hierboven genoemde rapport is een belangrijke bouwsteen voor het opstellen van het Natuur- en milieubeleidsplan 2020–2030 (Kamerstukken II, 2019/20 [33576, nr. 190](#)), dat op zijn beurt – zonder tussenkomst en ondersteuning van provinciaal natuurbeleid – kaders en uitvoeringsdoelstellingen geeft aan de openbare lichamen. Het plan heeft een integraal karakter en bevat op verzoek van de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 2014/2015 [33576, nr. 47](#)) een koraalherstelplan. Het plan is mede opgesteld door de ministeries van BZK en IenW, in nauwe samenwerking met het Openbaar lichaam van de eilanden. Hiervoor wordt in 2021 € 3,9 mln. gereserveerd.

Begroting Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV)

Tabel 49 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	ontwerpbegroting 2021						
			realisatie 2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal uitgaven			37.880	49.989	67.239	59.003	56.280	58.295	60.140
Artikel 1 Arbeidsmarkt			0	32.600	16.000	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)	Rijk	incidenteel	0	32.600	16.000	0	0	0	0
Artikel 2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet			3.035	5.886	6.298	6.468	6.629	6.777	6.862
Inkomensoverdrachten	Rijk	structureel	3.035	5.886	6.298	6.468	6.629	6.777	6.862
Artikel 3 Arbeidsongeschiktheid			643	696	722	745	767	790	802
Inkomensoverdrachten	Rijk	structureel	643	696	722	745	767	790	802
Artikel 5 Werkloosheid			46	106	107	107	107	105	105
Inkomensoverdrachten	Rijk	structureel	46	106	107	107	107	105	105
Artikel 6 Ziekte en Zwangerschap			3.099	3.303	3.406	3.497	3.585	3.681	3.723
Inkomensoverdrachten	Rijk	structureel	3.099	3.303	3.406	3.497	3.585	3.681	3.723
Artikel 7 Kinderopvang			67	2.413	18.427	9.327	5.327	5.327	5.327
Subsidies (regelingen)	eilandelijk	structureel	0	200	200	200	200	200	200
Opdrachten	eilandelijk	structureel	67	2.213	18.227	9.127	5.127	5.127	5.127
Bijdragen mede-overheden	eilandelijk	incidenteel	0	7.914	0	0	0	0	0
Artikel 8 Oudedagsvoorziening			21.706	23.728	25.094	26.579	28.121	29.766	31.419
Inkomensoverdrachten	Rijk	structureel	21.706	23.728	25.094	26.579	28.121	29.766	31.419
Artikel 9 Nabestaanden			1.194	1.332	1.370	1.404	1.435	1.470	1.486
Inkomensoverdrachten	Rijk	structureel	1.194	1.332	1.370	1.404	1.435	1.470	1.486
Artikel 10 Tegemoetkoming ouders			3.239	4.271	4.373	4.441	4.522	4.575	4.612
Inkomensoverdrachten	Rijk	structureel	3.239	4.271	4.373	4.441	4.522	4.575	4.612
Artikel 98 Algemeen			4.851	8.254	7.442	6.435	5.787	5.804	5.804
Bekostiging	Rijk	structureel	4.851	8.254	7.442	6.435	5.787	5.804	5.804

Toelichting

Artikel 1 Arbeidsmarkt

Subsidies (regelingen)

Dit betreft een rijkstaak: incidentele subsidieregeling compensatie loonkosten in verband met de Covid-19 crisis.

Artikel 2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: inkomensregeling Onderstand.

Artikel 3 Arbeidsongeschiktheid

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: inkomensregeling Ongevallenverzekering.

Artikel 5 Werkloosheid

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: inkomensregeling, eenmalige uitkering op basis van de [Cessantiawet BES](#).

Artikel 6 Ziekte en Zwangerschap

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: inkomensregeling Ziekteverzekering.

Artikel 7 Kinderopvang

Subsidies (regelingen)

Dit betreft een eilandelijke taak: structurele subsidieregeling bevorderen kwaliteit kinderopvang.

Opdrachten

Dit betreft een eilandelijke taak: structurele opdrachten ten behoeve van kinderopvang.

Bijdragen aan mede-overheden

Dit betreft een eilandelijke taak: kinderopvang.

Artikel 8 Oudedagsvoorziening

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: Inkomensregeling algemene oudedagsvoorziening.

Artikel 9 Nabestaanden

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: Inkomensregeling algemene weduwen- en wezenverzekering.

Artikel 10 Tegemoetkoming ouders

Inkomensoverdrachten

Dit betreft een structurele rijkstaak: algemene kinderbijslagvoorziening.

Artikel 98 Algemeen

Bekostiging

Dit betreft een structurele rijkstaak: kosten voor de unit Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), die ondergebracht is bij de Rijksdienst Caribisch Nederland, die namens de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de regelingen op Caribisch Nederland uitvoert.

Begroting Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI)

Tabel 50 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	ontwerpbegroting 2021						
			realisatie 2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal uitgaven			139.128	177.888	150.092	154.315	158.062	162.903	166.334
Artikel 1 Volksgezondheid			1.979	300	300	300	300	300	300
Bijdrage aan agentschappen	Rijk	structureel	1.060	300	300	300	300	300	300
Bijdrage aan medeoverheden	eilandelijk	incidenteel	919	0	0	0	0	0	0
Artikel 4 Zorgbreed beleid			127.960	168.934	141.127	145.392	149.121	153.644	157.075
Subsidies (regelingen)	Rijk	structureel	0	3.142	2.224	2.223	2.223	2.223	2.223
Bekostiging	Rijk	structureel	127.960	164.245	137.418	141.684	145.413	149.936	153.367
Bijdrage medeoverheden	eilandelijk	structureel	0	1.547	1.485	1.485	1.485	1.485	1.485
Artikel 10 Apparaatsuitgaven			9.189	8.654	8.665	8.623	8.641	8.959	8.959
Personeel/ materieel	Rijk	structureel	9.189	8.654	8.665	8.623	8.641	8.959	8.959

Toelichting

Artikel 1 Volksgezondheid

Bijdrage aan agentschappen

Dit betreft de inzet voor het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) met onder andere het rijksvaccinatieprogramma, ondersteuning bij de muggenbestrijding, etcetera. Dit is een structurele bijdrage.

Bijdrage aan medeoverheden

Dit betreft de [Tweede tijdelijke regeling publieke gezondheidszorg Caribisch Nederland](#). Deze regeling loopt tot en met 2022, maar staat wel structureel op de begroting. Afhankelijk van hoe de openbare lichamen in staat zijn deze taken op de publieke gezondheid zelfstandig uit te voeren wordt bepaald of het (structurele) budget wordt toegevoegd aan het BES-fonds (vrije uitkering).

Artikel 4 Zorgbreed beleid

Subsidies (regelingen)

Een aantal jeugdorganisaties en activiteiten voor de jeugd worden gesubsidieerd vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). De budgetten staan structureel op de begroting.

Bekostiging

Dit betreft de bekostiging van de zorg en jeugdzorg. Dit is een rijkstaak en daarvoor is structureel geld gereserveerd.

Bijdrage aan medeoverheden

Dit betreft de [Tweede tijdelijke regeling publieke gezondheidszorg Caribisch Nederland](#). Deze regeling loopt tot en met 2022, maar het budget staat wel structureel op de begroting van VWS. (De middelen zijn vanaf 2020 overboekt van de directie Publieke Gezondheid naar de programmadirectie Zorg en Jeugd Caribisch Nederland (ZJCN) en daarmee van begrotingsartikel 1 naar begrotingsartikel 4).

Dit betreft ook andere bijzondere uitkeringen aan de openbare lichamen voor onder andere het Caribisch Sport- en Preventieakkoord. De uitkering wordt verstrekt op basis van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#). Deze middelen staan structureel op de begroting van VWS. Jaarlijks worden afspraken gemaakt over de daadwerkelijke hoogte en besteding van de bijzondere uitkering.

Artikel 10 Apparaatsuitgaven

Personeel/ materieel

Dit betreft de apparaatsuitgaven van de uitvoeringsorganisaties op Caribisch Nederland, te weten het Zorgverzekeringskantoor BES en de Jeugdzorg en Gezinsvoogdij Caribisch Nederland. Ook de personele uitgaven van de programmadirectie Zorg en Jeugd Caribisch Nederland (ZJCN) in Den Haag zijn onderdeel van dit budget.

Bijlage 7: Overzicht belasting- en premieontvangsten Caribisch Nederland

De Miljoenennota 2021 bevat een gedetailleerd overzicht van de raming van de belasting- en premieontvangsten op kasbasis voor 2021. Dat overzicht bevat ook het totaal van de belasting- en premieontvangsten uit Caribisch Nederland. In onderstaande tabel wordt het totale bedrag van de voor 2020 geraamde belasting- en premieontvangsten op kasbasis uit Caribisch Nederland op gedetailleerdere wijze gepresenteerd door de geraamde kasontvangsten voor 2021 uit te splitsen over alle in Caribisch Nederland geheven rijksbelastingen en premies.

Tabel 51 Raming belasting- en premieontvangsten Caribisch Nederland 2021 op basis van Miljoenennota 2021 (bedragen x € 1 mln.)

Indirecte belastingen	52,5
Algemene bestedingsbelasting	39,8
Accijnzen	5,9
Overdrachtsbelasting	6,8
Directe belastingen	89,6
Loonbelasting en premies volks- en werknemersverzekeringen	79,9
Inkomstenbelasting	- 0,6
Vastgoedbelasting	7,4
Opbrengstbelasting	2,5
Kansspelbelasting	0,4
Ontvangsten oude belastingstelsel	0
Overig	0,3
Totaal	142,4

Bijlage 8: Overzicht eilandelijke inkomsten

Net als bij de begroting van het gemeentefonds, verstrekt het kabinet jaarlijks een overzicht van de ontwikkeling van de opbrengsten uit lokale heffingen als bijlage bij de begroting van het BES-fonds. De in dit overzicht gebruikte gegevens zijn afkomstig van de door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties goedgekeurde begrotingen en jaarverslagen van de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

De lokale heffingen worden vastgesteld door de openbare lichamen. De afweging en de verantwoording over de hoogte van de tarieven vindt plaats in de eilandraden. De doorberekening van de rechten, de rioolheffing en de reinigingsheffing mag maximaal 100% kostendekkend zijn. Het bedrag van de inkomsten voor de openbare lichamen kan fluctueren, zoals dat ook bij Europees-Nederlandse gemeenten het geval is.

De tabellen bevatten een overzicht van de opbrengsten van de lokale heffingen van de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dit is op basis van de meest recent ingediende en vastgestelde eilandelijke begrotingen en jaarverslagen. In de tabellen is te zien dat de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba aanmerkelijk van elkaar verschillen voor wat betreft de samenstelling van de eigen belastingen.

Tabel 52 Overzicht opbrengsten lokale heffingen Bonaire (bedragen x USD 1.000)

Lokale heffingen	Realisatie				Begroot
	2016	2017	2018	2019	
Motorrijtuigenbelasting	2.732.427	3.078.716	4.239.441	4.496.878	4.400.000
Toeristenbelasting	2.140.429	2.057.014	2.329.639	5.868.021	2.445.000
Verhuurautobelasting	496.947	651.501	1.971.202	244.797	895.000
Erfpachten en huur	3.203.705	2.866.117	3.281.951	3.058.015	3.256.582
Reinigingsrechten	1.297.761	1.338.047	1.386.532	1.386.000	1.400.000
Leges en retributies	1.480.526	2.730.521	3.002.435	1.945.627	2.237.700
Havenbelasting	1.650.937	1.719.985	2.496.246	937.290	1.525.300
Grondbelasting	1.560.772	1.555.254	1.538.687	1.546.514	1.800.000
Opcenten op de Vastgoedbelasting	920.615	715.209	732.204	1.036.341	800.000
Precariorechten	373.989	437.876	470.113	467.415	450.000
Cruisevax	403.718	809.168	786.484	1.000.356	1.100.000
Diverse opbrengsten	0	0	2.093.714	0	0
Totaal	16.261.826	17.959.408	24.328.648	21.987.254	20.309.582

Tabel 53 Overzicht opbrengsten lokale heffingen Sint Eustatius (bedragen x USD 1.000)

Lokale heffingen	Realisatie				Begroot
	2016	2017 ¹	2018 ²	2019 ³	
Motorrijtuigenbelastingen	250.365	352.892	489.073	872.350	482.350
Afvalstoffenheffingbelasting	37.335				360.000
Toeristenbelasting	36.525	55.515			228.000
Onroerend goed exploitatie	143.542	86.167	93.485	177.464	196.457
Luchthaven	444.814	409.542	494.846	453.889	460.000
Zeehaven	1.345.836	2.318.550	2.312.568	2.361.643	2.585.803
Leges	99.308	106.969	101.186	93.065	98.514
Vergunningen	101.019	129.537	139.959	230.402	195.178
Overige opbrengsten	848.122	103.671	121.594	245.425	155.835
Totaal	3.306.867	3.562.843	3.752.711	4.434.238	4.762.137

¹ De gecontroleerde jaarrekening van 2017 is nog niet door Sint Eustatius beschikbaar gesteld aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De cijfers voor het jaar 2017 zijn overgenomen uit de begroting 2019, daarin zijn de gerealiseerde cijfers van 2017 opgenomen.

- 2 De gecontroleerde jaarrekening van 2018 is nog niet door Sint Eustatius beschikbaar gesteld aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De cijfers voor het jaar 2018 zijn overgenomen uit de begroting 2020, daarin zijn de gerealiseerde cijfers van 2018 opgenomen. In 2018 zijn de belastingcategoriën motorrijtuigenbelasting, afvalstoffenheffing en toeristenbelasting in de begroting samengevoegd tot 1 categorie belastingen. Derhalve kunnen deze niet nader worden gespecificeerd.
- 3 De gecontroleerde jaarrekening van 2019 is nog niet door Sint Eustatius beschikbaar gesteld aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De cijfers voor het jaar 2019 zijn overgenomen uit de begroting 2020, daarin zijn de gerealiseerde cijfers van 2018 opgenomen. In 2019 zijn de belastingcategoriën motorrijtuigenbelasting, afvalstoffenheffing en toeristenbelasting in de begroting samengevoegd tot 1 categorie belastingen. Derhalve kunnen deze niet nader worden gespecificeerd.

Tabel 54 Overzicht opbrengsten lokale heffingen Saba (bedragen x USD 1.000)

Lokale heffingen	Realisatie ¹				Begroet
	2016	2017	2018	2019 ²	2020
Motorrijtuigbelasting	163.165	144.405	151.917		155.000
Havengelden	102.655	96.771	123.418		125.000
Erfpacht/Verhuur	84.701	83.482	81.507		90.000
Logeerbelasting	58.884	51.890	64.187		75.000
Kinderopvang	55.274	62.182	72.004		75.000
Luchthaventoeslag en landingsgelden	158.949	136.526	143.401		160.000
Afvalstoffenheffing	134.887	136.564	136.996		138.000
Burgerzaken	43.166	45.911	45.563		47.000
Verklaring omtrent gedrag	4.410	3.820	3.030		4.000
Bouwleges	2.000	2.550	5.500		8.000
Vervoer Studenten	15.560	15.980	12.160		16.000
Rijbewijzen	13.390	13.964	17.070		17.000
Handel en Industrie	69.109	71.009	70.421		74.000
Horecavergunningen	80.305	82.415	81.005		82.000
Verkoop zaden	5.804	2.368	4.708		11.500
Totaal	992.259	949.836	1.012.886		1.077.500

1 Afwijkingen worden veroorzaakt door afrondingsverschillen.

2 De jaarrekening van 2019 is nog niet beschikbaar.

Sint Eustatius heeft voor 2016 enkel een totaalbedrag opgegeven voor de lokale heffingen en heeft deze niet verder onderverdeeld naar type heffing. Vanaf begrotingsjaar 2017 is hier verandering in gebracht en heeft het openbaar lichaam een nieuwe indeling gemaakt van de heffingen op hoofdlijnen. Deze nieuwe indeling is vanaf begrotingsjaar 2019 verder verfijnd.

Bijlage 9: Overzicht renteloze leningen Caribisch Nederland

Volgens lid 4 van artikel 89 van de Wet FinBES stelt de Ministerraad jaarlijks vast welk bedrag ieder van de openbare lichamen verschuldigd is aan aflossing van de renteloze leningen. De tot op heden aan Caribisch Nederland verstrekte renteloze leningen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 55 Overzicht reeds aangegane renteloze leningen aan Caribisch Nederland (bedragen in USD mln.)							
Openbaar Lichaam	Leningverstrekkend departement	Onderwerp	Oorspronkelijke omvang lening ¹	Looptijd lening	Af te lossen in 2020	Af te lossen in 2021	Openstaand ultimo 2021
Bonaire	OCW	Onderwijshuisvesting	25,0	2013-2037	1,0	1,0	16,0
Sint Eustatius	OCW	Onderwijshuisvesting	4,4	2013-2034	0,2	0,2	2,6
Saba	OCW	Onderwijshuisvesting	1,6	2013-2020	0,1	0	0
Saba	I&W	Infrastructuur Saba	2,5	2015-2026	0,3	0,3	1,3
Totaal Caribisch Nederland			33,5		1,6	1,5	19,9

1 Het risico van de wisselkoers euro-dollar ligt bij het departement.

Onderwijshuisvesting

Met elk van de eilanden zijn door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) afspraken gemaakt om er voor te zorgen dat alle scholen kunnen beschikken over fatsoenlijke onderwijshuisvesting. Dat is een randvoorwaarde voor het realiseren van de basis onderwijskwaliteit. In 2013 zijn naast de bijdrage van het Ministerie van OCW ook renteloze leningen door het Ministerie van OCW aan elk van de drie eilanden verstrekt zodat de openbare lichamen de grote achterstanden in de huisvesting van het onderwijs op de BES-eilanden op korte termijn weg kunnen werken. De lening aan Saba loopt in 2020 af.

Infrastructuur Saba

In 2015 is door het toenmalige Ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M), nu het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), een renteloze lening verstrekt aan Saba voor urgente infrastructurele werkzaamheden.